

קָבֵץ

תּוֹדַת הַנֶּחֱל

דְּבוּרִים נוֹרְאִים וְנִפְלְאוֹם,
מְעוֹרְרִים מְעִירִים וּמְחַזְּקִים,
אֲשֶׁר מִתּוֹךְ הַנֶּחֱל נוֹבֵעַ מְקוֹר הַחַיִּים נוֹבְעִים,
לְהַחְיֹת נֶפֶשׁ כָּל חַי וּמְשֹׁם וְשִׁקּוֹן הַעֲדָרִים,
לְהַתְחַזֵּק בְּעִבּוּדַת הַבּוֹרָא בְּכָל דְּרָגָה שֶׁיְהִי נִמְצָאִים

*

אֲשֶׁר נֹאמְרוּ בְּרַבִּים בְּמַחֲלָה הַפְּעוּדוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת

בִּימֵי הַסַּבּוֹת הַקְּדוֹשִׁים

שְׁנַת תַּשׁ"ן בִּבְנֵי אֵל עִיר בְּרַסְלָב ת"י

*

עַל יְדֵי מֶרֶן מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיט"א

יֵצֵא לְאוֹר לְקִרְיַת יְמֵי הַסַּבּוֹת הַקְּדוֹשִׁים תַּשׁע"ג

עַל יְדֵי תַלְמִידֵי מְתִיבְתָא הַיְכַל הַקֹּדֶשׁ

הַסִּידֵי בְּרַסְלָב

עִיר הַקֹּדֶשׁ יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכַב"א

ליל שבת קדש – יום ראשון דסבות

אושפיזא דאברהם אבינו

בליל שבת קדש, ליל יום טוב ראשון דסבות, אושפיזא דאברהם דחומא, בסעודה ראשונה, (שהיתה גם סעודת שלום זכר לאחד מאנשי שלומנו, בתוך סבתו של מוהרא"ש נ"י, בביבאל עיר ברסלב ת"ו), דבר מוהרא"ש נ"י, דבורים נוראים ונפלאים מאד מאד מעניינא דיומא, ומעניינא דשלום זכר.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, בתיב באברהם אבינו, אושפיזא דחאי יומא (בראשית כד, א) **ואברהם זקן בא בימים וחי ברוך את אברהם בכל, ודרשו חכמינו הקדושים (בבא בתרא טז ע"ב) חד אמר בן, פי בכ"ל בגימטריא ב"ו, וחד אמר בת היתה לאברהם אבינו, ובכל שמה, והנה ראוי להבין את פלוגתת חכמינו הקדושים בענין זה.**

ויש לומר בזה על פי דברי רבנו ז"ל (קטפי מוהר"ן חלק א' סימן פ"ד), על הא דאיתא בגמרא (מגלה כח ע"ב): במה תארכת ימים? אמר לו וותרן היתו בממוני, ואומר רבנו ז"ל: – **לבאר זה, צריך לדע מה דאיתא בזהר הקדוש (פרשת נשא דף קכ"ג), וזה לשונו: תא חזי לשית ימי בראשית לכל חד אית לה פרצופיה דההוא דרגא דאנהיג ליה, ולא תשפח יום דלית בה טוב וכו'. וכל יומא אית ליה גדר מלבר, דלא**

יעול כל פר נש להחזיא טוב, בגזון חשך דכסמא לנהורא וכו'. ובגין דא, מאן דאיהו חיבא ויעול למנדע רזין דאורייתא פמה נחשים ועקרבים מבליפלין מחשבתה דלא יעול לאתר דלאו דילת. אכל מאן דאיהו טוב, כל אילין נטירין אנון למימריה, וקטגור נעשה סגור, ויעלון לה לטוב הננו, וימרזן מרנא הא פר נש טוב ועדיק וירא שמים פעי לעילא קדמך וכו'. החזיא טוב גנוז יומא לזו, פתחו ליה פתאי תרעא דאתקרו אהבה, או פתאי תרעא דאיהו תשובה, כל עדיק יעול פכום דרנא דילת.

ואין טוב אלא תורה (עבודה זרה יט ע"ט) ובשואדם רוצה להנות ולחשב בתורה, חינו פרזין דאורייתא, אנון נטירין ונחשים ועקרבים מבליפלין מחשבתה, ואלו הם המחשבות שבאין לאדם. ובשואדם רוצה וחושק עד מאד, ופותחין לו, בגל פזחך הקדוש. אזי כל יום ויום אצלו גדול עד מאד, כי רוצה ומשיג הטוב הננו, חינו רזין דאורייתא, השנה לאותו היום.

והספיר מוהרא"ש נ"י, כי הנה באמת כל יום ויום של האדם בזה העולם מכון פנגד ספירה אחרת בעולמות העליונים, ונעשה ממנה קומה שלמה, כי יום ראשון בשבוע מכון פנגד ספירת החסד, ויום שני פנגד ספירת גבורה, ויום שלישי פנגד תפארת וכו', עד יום שבת קדש שהוא פנגד ספירת המלכות, ואז נעשה מפל ימות

השבוע קומה שלמה, ופרצוף שלם, והכל עולה אליו יתברך, וכפי שאדם זוכה לקדש ולטהר את הימים בתורה ותפלה מצוות ומעשים טובים, כך נמשכת עליו קדשת שבת קדש.

והנה על פי רב נדמה לאדם באלו הימים הוא יום סתם, ולכן עובר אצלו היום בעצבות ומרירות גדולה, ונדמה לו שכל יום ארוך כמו הגלות, ומתקיימת אצלו קללת התוכחה (דברים כ"ח) בבקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בקר, ואין לו שום נחת רוח ותענוג מכל ימי חייו, מה שאין כן בשאדם זוכה לידיעה ברורה, שכל יום יש לו קדשה מיוחדת היורדת מקדשת העולמות העליונים, אזי מתהיה ומתענג בכל יום ממש, ומשתדל בכל כחו למצוא את האור הגנוז השורה בתוכו, עד שזוכה למלאות כל יום עם טוב אמת ונצח, ולבסוף מצטרפים כל הימים ביחד להביא אותו למדרגות והשגות רמות בעבודת השם יתברך.

ועל כן יש בתפלת קבלת שבת ו' מזמורים, מן "לכו נרננה" עד "מזמור לדוד הבו לה" שהם מכונים בנגד ו' ימות השבוע, וראוי לכל אחד לבקש ממנו יתברך, לפני שאומר כל מזמור, שימהל לו כל מה שפגם באותו היום של השבוע, ויבקש ממנו יתברך שיזכה לחזור ולקשר כל יום אל קדשת שבת קדש, כן ראוי להתפלל בין כל מזמור ומזמור, ובאמת כל ענין זה מבאר בכתבי האר"ל, שכל

ששת ימי המעשה מסתובבים סביב נקדת השבת, כי ביום ראשון של השבוע עדין נשארת אצל האדם הארת תוספת נשמה של שבת קדש שעברה, וביום שני עדין נשארת אצל האדם הארת תוספת רוח, וביום שלישי נשארת אצל האדם הארת תוספת נפש, וכן ביום רביעי מתחילה כבר להתנוצץ בו הארת תוספת נפש של שבת הבאה, וביום המישי תוספת רוח, ובערב שבת קדש תוספת נשמה, נמצא שבאמת כל יום ויום מששת ימי השבוע מקשרים אל שבת קדש, וכפי שאדם זוכה למצוא את האור הגנוז, הינו אור אלקותו יתברך בכל יום, ולקשר עצמו אל הנקדה השייכת אל לבו באותו היום, על ידי זה הוא מקדש כל ימיו בקדשת שבת קדש, ומרגיש תענוג ונעם זיו וחיית מעין עולם הבא ממש.

והנה פפי גדל הקדשות הגנוזות בכל יום ויום, כפי זה גם מסתובבים הרבה נחשים ועקרבים סביב כל יום ויום, שהם פלליות הפלבולים והדמיונות שעוברים על דעת האדם, והם רוצים לרחק ולעבב אותו מפל אלו האוצרות הגנוזים, ומי שאין לו שכל, אזי הוא מתרחק תקף ומיד פשוואה שיש לו טרדות ובלבולים בזה היום, וחושב ואומר שאין זה היום שלו, ומניח היום לעבור בלי שום דבר פלל, אבל בשאדם יש לו שכל, אזי מתגבר בכל מיני עצות טובות לקפץ ולדלג על כל הטרדות והבלבולים שלו, ולהכנס אל הטוב

הגנוז שבאותו היום, ובעקור על ידי שהוא חוטף הרבה נקודות של תורה ותפלה מצוות ומעשים טובים בנה היום, כי זהו סימן שלא הניח עצמו להתבלבל מכל הנחשים והעקרבים האלו.

ולכן בשאדם באמת זוכה לקפיץ ולדלג על הכל, אזי כל הנחשים והעקרבים מתבטלים לגמרי וקטגור נעשה סגור, והם פלם עוזרים לו להכנס אל שערי הקדשה, כל אחד ואחד כפי עבודתו, כי כל צדיק יש לו שער מיוחד שהוא עוסק בענין זה ביותר, וכפי תכנתו ומסירות נפשו, זוכה להכנס אל האור הגנוז של אותו היום, ולהמשיך על עצמו ערכות ידידות נעים ויו השכינה הקדושה.

ומסים רבנו ו"ל – וזה ששאל התנא במה הארכת ימים, הינו באיזה מדה מן המדות נכנסת להטוב הגנוז, והארכת הימים שלך להיות גדולים פנ"ל. והשוב לו ותן הייתי בממוני, שזו היא מדה אברהם אבינו, והיא תרעא דאיתקרי אהבה, והוא סטרא דימינא. ואיתא בתקוני זחר (תקוני ע', דף ק"ח): 'מסטרא דימינא מחא הנרא ככספא'. הינו שכל המקורגים וכל הנחשים ועקרבים, הינו המחשבות זרות שמבלבלין מחשבתה, נעשין הנרא ככספא. ולכך נאמר באברהם (פראשית כד): "ואברהם זקן בא בימים", הינו שהיו כל הימים שלו שלמים וגדולים. פי מסטרא דימינא מחא הנרא

בכספא, ומן הקטגור נעשה סנגור, והיה יכול לבוא בכל יום אל הטוב הנניזו חשיך לו; עד כאן לשון רבנו ז"ל.

והסביר מוה"רא"ש נ"י, כי הנה מדת האהבה ומדת הוטרנות, היא המדה היותר מסוגלת להביא את האדם אל האור הנניזו שבכל יום, עד שיזכה לאריכות ימים ושנים טובים באמת, כי על ידי שאדם תמיד מותר על הכל, ומקרב את כל הפריות באהבה גמורה ובשלום אמת, על ידי זה כל חיייו הם חיים רגועים בלי פעם וקפידות, והוא חי חיים שלווים ושקטים מאד, ואדם צריך לעבד על עצמו הרבה להכניס בקרבו את מדת האהבה, שתמיד יאהב את הפריות, ויקרבם לתורה, וידין את כל אחד ואחד לכף זכות, כי על ידי זה יהפך הקטגור להיות סנגור ממש, כי מי שהיה מקדם שונא הכי גדול שלו, ורצה רק לנקם בו, כשהוא רואה את חברו מתנהג בנגדו עם מדת האהבה ומדת הוטרנות, ואינו מבקש רעתו בלל, על ידי זה מתבטלות כל שנאתו ורעתו לגמרי, והוא מתהפך לאיש אחר ממש, וכן נעשה למעלה בשמים, כשאדם הולך עם מדת הוטרנות ומדת האהבה, אזי מותרים לו על הטאיו ופושעיו, וכל המקמרגים שלו בשמים נעשים סנגורים, ועוזרים לו לחזור ולהפנים לשערי הקדשה.

וזהו הסוד שגילה התנא, במה הארכת ימים? ותרוני הייתי במקומי, הינו שעל ידי מידת הוטרנות, שלא הקפיד על כל פרוטה ופרוטה שלו, ולא הלך בצמצום ובקטנות המוחין, על ידי זה זכה להאריך ימיו ושנותיו מאד, כי כשאדם הולך עם מידת אהבה, אזי יש לו מוח חורא בכספא, הינו שהמוח שלו לבן ומזוף ומטהר כמו כסף טהור, ויש לו התרחבות המוחין להשיג את אור אלקותו. יתברך המאיר בכל יום ויום מחדש, ואשרי מי שזוכה להשלים בעצמו מדה יקרה זאת של וטרנות, כי על ידי זה יאריך ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים. והנה זהו מה שמבאר בזהר הקדוש (תי שרה קכט ע"א), על הפסוק ואברהם זקן בא בימים, שאברהם אבינו בא לעת זקנותו, ביחד עם כל הימים שלו, שלא נחסר לו אף אחד מהם, כי כשאדם הולך עם מידת האהבה, ודן את כל הבריות לכף זכות תמיד, על ידי זה לא יאבד אף אחד מימיו היקרים שיש לו בזה העולם, כי ימלא כל אחד ואחד מהם עם טוב תרבה, ולא יהיה עסיק עם שנאות ונקמות ונקמות על חברו, וזהו ואברהם זקן בא בימים, הינו שהיו כל הימים שלו שלמים וגדולים, כי מספרא דימינא מוחא חורא בכספא, ומקטיגור נעשה סגור, והיה יכול לבא בכל יום אל הטוב הננוו השניף לו.

ועל פי זה מובן מאוד גם סיום הפסוק, וחי' ברוך את אברהם בכל, ופלוגתת חכמינו הקדושים, חד אמר שהיה לו בן, פי בפ"ל בגימטריא ב"ן, וחד אמר שהיה לו בת, ובכל שמה, פי "בן" מרמז על בחינת הסגור, הינו על המחשבות הטובות שמכניסים את האדם לשערי הקדשה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מנחות קי ע"ב) "הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ" (ישעיה מג, ו) – הביאי בני, אלו גליות שבכלל שדעתן מושבת בבנים, 'בנותי אלו גליות שבשאר ארצות שדעתן אינן מושבת בבנות, נמצא שבנים הם בחינת דעת מושבת, מה שאין בן בנות מרמז על דעת שאינה מושבת, הינו המחשבות המבלבלות, שנקראות קטגור, שהם הנחשים ועקרבים שמבלבלים מחשבת האדם, והנה בשאדם זוכה למידת אהבה, מדתו של אברהם אבינו, שהיא מדת הויתרנות, אזי מהקטגור נעשה סגור, וכל המוחין שאינם מושבים מתפטלים לגמרי, וכלם עוזרים לו להפנם לשערי הקדשה.

וזהו פלוגתת חכמינו הקדושים בענין אברהם אבינו, חד אמר שהיה לו בן, פי בפ"ל בגימטריא ב"ן, הינו חד אמר שעקר עבודתו של אברהם אבינו היתה בבחינת בן, שהן המחשבות המושבות – מוחא הורא בכספא, פי כל עבודתו היתה בבחינת אהבה, ובמדת הויתרנות, וחד אמר, שהיתה לו גם בת, ו"כפל" שמה, הינו שהלך

כל כך עם מדת אהבה וותרנות, עד שזכה להפך גם בחינת בת, שהיא בחינת קטגור, להיות סגור, וגם כל המחשבות שאינם מישובות מתהפכות לגמרי לעזור לו להתקרב אליו יתברך, ולהאריך ימיו ושנותיו בטוב ובבניינים, נמצא שומר אומר תדא, ומר אומר תדא, ולא פליגי, רק כל אחד גלה את עצם השגתו מבחינה אחרת, עד שהעידו שהיתה לו גם בן בת, וזכה להפך את הקטגור להיות סגור ויבנה רפז מותרא"ש ג"י את הקשר לענין הלדת בן זכר ומעדת שלום זכר שהיתה אז לאחד מאנשי שלומנו.

וחזר וקשר מותרא"ש ג"י את כל הענין, לעניינא דמצות סבה בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה באמת גם ענין מצות סבה הוא ענין הפיכת קטגור להיות סגור, כי עקר מצות סבה על ידי שיוצאים בחוץ למקום שליטת החיצונים, ובונים שם סבה, ומחפכים החוץ לבחינת פנים, שהיתה שם דירת השכינה הקדושה, ונשב תחת צלא דמחומותא, ועל פי רב נדמה לאדם שפחוץ אי אפשר לו לעבד את השם יתברך, כי יש הרבה מחשבות המבלבלות והטורדות, והם הנחשים והעקרבים שמבלבלים מחשבתו, רק כשהוא בפנים, בבחינת בית, אזי יכול לעבד את השם יתברך, אבל מצות סבה מגלה אחרת, שגם בחוץ יכולים להפך כל המקטרגים להיות לסגורים, עד שיכול למצוא אלקותו יתברך גם בחוץ על

הרחוב, וחבל על ידי שאדם הולך במדת אהבה, ומקרב כל אחד ואחד מישראל לתוך הקדשה, ומזמין אורחים לתוך סבתו במדת אברהם אבינו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ספח כ"ז): על תפסוק (ויקרא כ"ג) כל האזרח בישראל ישבו בסבות, מלמד שכל ישראל ראויים לישב בסבה אחת, כי בשאדם הולך בדרך זו, ורצונו וכסופו הם לראות את כל ישראל יושבים בתוך הסבה שלו, על ידי זה זוכה לאריכות ימים ושנים טובים, עד שמתהפכים כל הנחשים והעקרבים לעוזרים ומסיעים שייכנס לתוך שערי הקדשה.

ונה מה שעושים את סבך הסבה מפסלת גרן ויקב, ואיתא בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי הלכות גרים הלכה כ') שנהו כל הפסלת של העונות והטאים של ישראל שחזרו עליהם בתשובה בראש השנה ויום הכפורים, ואזי הם מתהפכים לזביות, ומזה דיקא עושין את הסבה, כי אז מתקטגור נעשה סגור, ומכל העונות שרצו המקטרגים לקטרג בימי הדין של ראש השנה ויום הכפורים, עכשו נתבטל כחם לגמרי, ואדרבה מהם עושים את צל הסבה הקדושה צלא דמהימנותא, ונהו מה דאיתא בפפריים הקדושים, סופ"ה עולה בגימטריא הוי"ה אדנ"י, כי הוי"ה הוא התגלות אלקותו יתברך באפן גלוי ופתוח מאד, מה שאין כן השם אדנ"י הוא דינים וצמצומים, הינו הנחגתו יתברך כשהיא מלכשת בתוך הטבע,

שְׁלֹכְאוֹרָה אֵין רוֹאִים עֵצֶם הַתְּגִלוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל עַל יְדֵי מִצְוֹת סְבִיחָה מוֹתִיחִים שְׁנֵי שְׁמוֹת אֵלוֹ בְּיַחַד, וְזוֹכִים לְרֵאוֹת שְׁבַאֲמֹת בְּתוֹךְ כָּל הַגְּשָׁמִיּוֹת גַּם שׁוֹרָה אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנִהוּ עֵקֶר מִצְוֹת יְשִׁיבַת סְבִיחָה, לְאֲכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִישׁן בְּתוֹכָהּ, כִּי אִזּוּ מִכְּבֹלֵם נַעֲשִׂים עֲנִינִים גְּבוּהִים וְעִבּוּדוֹת שְׁלֵמוֹת, וְהַכֹּל חוֹזֵר וְנִתְיַחַד לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְהִנֵּה מִבְּאֵר בְּדִבְרֵי רַבְנֵנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהַר"ו חֵלֶק א' סִימָן כ"א), שֶׁשְׁלֵמוֹת עִבּוּדַת אָדָם, לְהַעֲלוֹת עֲצָמוֹ מִגְּדֵר אֲנוּשֵׁי לְגְדֵר מַלְאָךְ, וְהִנֵּה בְּאֲמַת בְּגֵדֵר מַלְאָךְ לְבַד אֵין שׁוּם שְׁלֵמוֹת, כִּי מִלְאָכִים נִקְרָאִים עוֹמְדִים, כִּי אֵין לָהֶם שׁוּם בְּחִירָה בְּעִבּוּדָתָם, וְהֵם מִכְּרָחִים לְקַיֵּם רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּלֵי שׁוּם עֶבּוֹב וּמְנִיעָה כָּלֵל, רַק עֵקֶר מַעֲלַת אָדָם כְּשׁוֹזְכָה לְהַפְּוֹד אֶת כָּל גְּשָׁמִיּוֹת עוֹלָם הִנֵּה לְעִבּוּדַת הִשָּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלִהְבִּין שְׁבַאֲמֹת הַרוּחָנִיּוֹת וְהַגְּשָׁמִיּוֹת הֵם דְּבַר אֶחָד מִמֶּשֶׁל, שֶׁנִּהוּ קָשׁוּר שְׁנֵי שְׁמוֹת הַיּוֹי"ה אֲדֻנָּי, הָעוֹלָה בְּגִימְטְרִיא סוּפָ"ה וְגַם עוֹלָה בְּגִימְטְרִיא מַלְאָךְ, כִּי זֶהוּ עֵקֶר מַעֲלַת וְחִשְׁבּוֹת הָאָדָם, כְּשִׁיכּוֹל לְהַעֲלוֹת עֲצָמוֹ אֶל הַשְּׁנֵי זֵאוֹת, שֶׁכָּכֵל דְּבַר יוֹפֵה לְקָשׁוּר רוּחָנִיּוֹת וְגְשָׁמִיּוֹת בְּיַחַד, וְאִזּוּ הוּא מַלְאָךְ שֶׁנַּעֲשֶׂה מִכֵּן אָדָם, וְאִין מַעֲלָה יוֹתֵר גְּבוּהָה וְגְדוּלָה מִזֶּה.

וְנִהוּ גַם אוֹתִיּוֹת מַאֲכָ"ל, שֶׁעוֹלָה גַם כֵּן כְּמוֹ שְׁנֵי שְׁמוֹת הַיּוֹי"ה אֲדֻנָּי, כִּי עֵקֶר קִיּוּמוֹ שֶׁל אָדָם בְּנֵה הָעוֹלָם הַגְּשָׁמִי, עַל יְדֵי אֲכִילָתוֹ, כִּי בְּלֵי אֲכִילָה אֵי אֶפְשָׁר לְחַיּוֹת כָּלֵל, אֲבָל עֵקֶר עִבּוּדַת הָאָדָם לְדַעַת שְׁכָבֵל

מאכלו גנוז ניצוצי קדושה, ורוחניות אלקותו יתברך, ובאמת עם כל פה ופה, ועם כל לעיסה ולעספה, יכולים לעבד את השם יתברך, ולזאת מצינו שעקר מצות ספה מקימים על ידי אכילה, ודיקא בשעת אכילה מברכים ברפת לישב בספה, כי בתוך הספה זוכים לגלוי השנה זאת, שכל הנשמות יש אלקות, ומכל המקטרגים נעשה סגורים, והכל עולה ביחד לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו, ולהעלות את האדם אל השגות גבוהות ורמות בהשגת אלקותו יתברך, ואשרי הזוכה לאכול כד בתוך הספה.

וספר מוה"רא"ש נ"י ספור נפלא, מענין גדל מדת אהבה וותרנות של הצדיקים, לקים את מצוותיו יתברך בכל לבם נפשם ומאדם, כי הנה בזמן הרב הקדוש רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע, במדינת רוסיה היה על פי רב קשה להשיג אתרוגים מהדרים, והיה הרב הקדוש מבארדיטשוב זי"ע מקדים לשלח שלוחיו עוד לפני ראש השנה, להשיג בשבילו אתרוג מהדר, והיה משלם על זה סכום גדול של פסח, והנה באיזו שנה, כבר עברו ימי ראש השנה ויום הכפורים, ועדין לא היה להרב הקדוש מבארדיטשוב זי"ע אתרוג על יום טוב, והיה שרוי בצער גדול מאד, כי היו מתקרבים ימי סבות, ועדין לא הגיעה שום שמועה מהבאת האתרוגים, עד שפבר הגיע יום לפני ערב יום טוב, ושלח את הנבאים שלו לעמוד על

פְּרִשְׁת דְּרָכִים שֶׁל הָעִיר מֵאֲרִיטְשׁוֹב, לְחַפֵּשׂ אִילֵי אֵיזֶה עוֹבֵר דְּרָף
 יֵשׁ לוֹ אֶתְרוֹג לְמִכּוֹר, וְהִנֵּה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם עֵבֶר אֵיזֶה עֲשִׂיר וְסוּחֵר גְּדוֹל
 בַּעֲגֻלָּה מְכַבֶּדֶת, וְהָיָה תַּחַת יָדוֹ אֶתְרוֹג יָפֵה וּמְהֵדָר מְאֹד, שֶׁקָּנָה
 בְּמִדְיָנָה אַחֲרַת, וְהָיָה בְּדֶרֶךְ נְסִיעָתוֹ הַבְּיָתָה, וְהִצִּיעוּ הַגַּבְּאִים שֶׁל
 הָרַב הַקְּדוֹשׁ מִבְּאֲרִיטְשׁוֹב זי"ע, שֶׁהֵם מוֹכְנִים לְקִנְיַת הָאֶתְרוֹג שֶׁלוֹ
 בְּכָל מִחִיר, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְהָרַב הַקְּדוֹשׁ אֶתְרוֹג לְכַרְךָ עָלָיו כְּיוֹם טוֹב,
 אֲבָל הָעֲשִׂיר אָמַר לָהֶם שֶׁאֵינּוּ צְרִיף כֶּסֶף כָּלֵל, רַק רְצוֹנוֹ לְהַגִּיעַ
 הַבְּיָתָה עַל חֵג הַסְּפוֹת, וּלְכַרְךָ עַל הָאֶתְרוֹג שֶׁלוֹ בְּעִירוֹ וּבְבֵיתוֹ,
 וְהַפְּצִירוּ בּוֹ הַגַּבְּאִים מְאֹד, אִילֵי יִשְׁנָה דַּעְתּוֹ, וְיִשְׁאֵר כְּאֵן עַל חֵג
 הַסְּפוֹת, כְּדֵי לְזַכּוֹת אֶת הָרַב הַקְּדוֹשׁ מִבְּאֲרִיטְשׁוֹב זי"ע עִם הָאֶתְרוֹג
 שֶׁלוֹ, אֲבָל לֹא רְצָה לְשַׂמּוֹעַ מִזֶּה כָּלֵל, אֲבָל פָּעַל וְאֶצְלוֹ, שֶׁלִּפְנֵי שִׂישׁ
 הַלְּאָה, יִכְנָס אֶל הָרַב הַקְּדוֹשׁ מִבְּאֲרִיטְשׁוֹב זי"ע לְקַבֵּל בְּרָכָה, וְאַחַר
 כֵּן יָכוֹל לְחַמְשֵׁיף לְדַרְכּוֹ, וְהִלָּךְ הָעֲשִׂיר עִם הַגַּבְּאִים עִם הָאֶתְרוֹג
 בְּיָדוֹ, וְנִכְנְסוּ אֶל הָרַב הַקְּדוֹשׁ מִבְּאֲרִיטְשׁוֹב זי"ע, וּכְשֶׁרָאָה הָרַב
 הַקְּדוֹשׁ מִבְּאֲרִיטְשׁוֹב זי"ע אֶת הָאֶתְרוֹג בְּיָדוֹ, צָחֲלוּ פָּנָיו מְאֹד
 וְנִתְמַלְא שְׂמֵחָה עֲצוּמָה, וְהִתְחִיל לְבַקֵּשׁ מִהָעֲשִׂיר שֶׁיִּמְכֹּר לוֹ אֶת
 הָאֶתְרוֹג בְּכָל מִחִיר שֶׁרָק יִהְיֶה, אֲבָל הָעֲשִׂיר לֹא הִסְפִּים, וְגַם לֹא
 רְצָה לְהִשְׁאֵר עַל חֵג הַסְּפוֹת, עַד שֶׁעָנָה וְאָמַר לוֹ הָרַב הַקְּדוֹשׁ
 מִבְּאֲרִיטְשׁוֹב זי"ע, הִנֵּה אֲעֲשֶׂה עִמָּךְ עֶסֶק, אֲנִי אֲמַכֵּר לְךָ חֲצִי

העולם הבא שלי בשביל האתרוג שלך, והנה בשמיע העשיר את הדבר הזה, אזי נתישב בדעתו, שבודאי זהו מקח טוב מאד, לקבל חצי חלק עולם הבא של רב גדול וקדוש בונה, והסכים בדעתו להשאר שם על חג הסוכות, ולנפות את הרבי מבארדיטשוב ואת העיר בארדיטשוב עם האתרוג שלו.

והנה בינתיים לפני כניסת החג, פרסם הרב הקדוש מבארדיטשוב זי"ע בכל העיר שאם אחד לא יתן לאורח להכניס לסוכתו בליל סוכות, ולא אמר להם שום פרוש על הצווי הזה, רק כך הוא מצוה בתור רב העיר, וכמוכן כלם צייתו לדבריו, ובהגיע ליל סוכות, רצה העשיר להכניס לאחת הסוכות של תושבי העיר, לאכול שם מעודת הלילה ולקיים מצות ישיבת סוכה, וכאשר נסה אצל אחד – דחה אותו וסרב לארחו, וחשב אולי מקרה הוא, והלך אל יהודי שני, וגם הוא סרב להכניס אותו, וכן היה אצל כלם, עד שנחלשה דעתו מאד, ונתישב בדעתו שילך אל רב העיר בעצמו, לבקש מפניו רשות לישב בסוכתו, ובהגיעו שמה נבהל מאד כשגם הרב הקדוש מבארדיטשוב סרב להכניס אותו לסוכתו, ושאל אותו, מה זה ועל מה זה שלא מניחים יהודי לקיים מצות סוכה בליל ראשון של סוכות, וענה ואמר לו הרב הקדוש מבארדיטשוב זי"ע, בתנאי אחד אתן לך רשות להכניס לתוך הסוכה שלי, אם תמכר לי בחזרה את חלק העולם הבא

שמכרתי לך, והנה דבר זה הוצר לו מאד, כי לא נשאר בעיר
 בארדיטשוב רק כדי לקבל את חלק העולם הבא של הרב הקדוש
 מבארדיטשוב, ועכשו לא מניתים אותו לישב בפסכה, והתחיל
 להפציר, שישלם כל מחיר שבעולם לישב בתודת סכה, אבל לא
 הסכים הרב מבארדיטשוב רק בתנאי שיחזיר לו חלק עולם הבא
 שלו, והיה כבר סמוך לחצות לילה, וראה העשיר שאין לו ברירה,
 וענה ואמר בפסח מלא, הנני מוחל לכם חלק העולם הבא שלכם, רק
 תנו לי לאכל פזית לחם בתודת הסכה, כי אני מכרח לקים מצות סכה
 בלילה הראשון פראוי, ולא אכפת לי כלל משום דבר, ואז נתן לו
 הרב הקדוש מבארדיטשוב להפגם לתודת סכתו בכבוד גדול ובשמחה
 גדולה, ונתן לו לאכול מיד ביד המלך, ובאמצע האכילה אמר לו
 הרב הקדוש מבארדיטשוב זי"ע, תדע, שבאמת החלק עולם הבא
 שהבטחתי לך, בנדאי יהיה לך, ורק רציתי שתהיה המצוה שלך
 לשם שמים, לא מחמת נגיעות עצמיות, ולכן רציתי לראות את
 עצם תשוקתך הטחורה לקים רצונו ותברך בלי שום נגיעות ופגניות
 כלל, ועל ידי עצם מסירת נפשך לקים מצות סכה, גלית למפרע איך
 שבאמת גם מצות אתרוג רצית עם רצון וחשק אמתי, ובנדאי
 שברך גדול מאד בשמים.

הרי רואים את גדל מעלת הצדיקים, שהם מוכנים לוותר על הפל
 כדי לקיים רצונו ותברך, וגם הם יכולים להפך מקטגור להיות סגור,
 ולהפך כל המניעות והעכובים שיהיו עוזרים ומסייעים לקיים את
 רצונו ותברך, והשם יזכנו לקנות בעצמנו מדת האהבה, מדתו של
 אברהם אבינו, אושפיזא דיומא, בשלמות, ונזכה להמשיך עלינו את
 הארת אור תפכה הבחיר, צלא דמחימנותא, עדי נזכה להתדבק בו
 ותברך בדבקות אמיתית ונצחית מעתה ועד עולם אמן ואמן.

ליל שני דסבות

אושפיזא דיצחק אבינו

בליל שני דסבות, אושפיזא דיצחק אבינו, בסעודת חלילה, ביבנאל
 עיר ברמלב, דבר מוהרא"ש נ"י דבורים נוראים ונפלאים מאד
 מענינא דיומא ולכבוד אושפיזא דיצחק אבינו.
 פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, הנה פתיב אצל אושפיזא דיצחק אבינו
 (בראשית כד), וינצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וישא עיניו וירא
 והנה גמלים פאים, ויש לומר במקרא קדש זה, על פי דברי רבנו

ו"ל (לקיטוי מוהר"ן חלק ב' סימן י"א): דע, כשאדם מתפלל בשעה, אזי כל העשבים כלם באין בתוך התפלה, ומסיעין לו, ונותנין לו כח בתפלתו. וזה בחינת שנקראת התפלה שיחה, בחינת (בראשית ב): "שית השדה", שכל שית השדה נותנין כח וסיוע בתפלתו. וזה בחינת (שם כ"ד): "ויצא יצחק לשוח בשדה" שתפלתו היתה עם סיוע וכח השדה, שכל עשבי השדה ניתנו כח וסיוע בתפלתו כנ"ל, שפשביל זה נקראת התפלה שיחה כנ"ל. ועל כן בקלה נאמר (דברים י"א): "והאדמה לא תתן את יבולה"; כי כל יבול הארץ צריכין לתן כח וסיוע בתוך התפלה, וכשיש פגם ועפוב על זה, אזי נאמר: "והאדמה לא תתן את יבולה". כי אפלו בשאינו מתפלל בשדה, נותנים גם כן יבול הארץ סיוע בתפלתו, דהיינו כל מה שסמוך אל האדם, כגון אכילתו ושתיתו וכיוצא, רק כשהוא בשדה, שאזי סמוך להם ביותר, אזי כל העשבים וכל יבול האדמה נותן כח בתפלתו כנ"ל. וזה יבול ראשי תבות: ויצא יצחק לשוח בשדה שכל יבול השדה התפללו עמו; עד כאן לשון רבנו ז"ל.

והסביר מוהר"א ש"נ, כי הנה זה ברור, שכל השפעות הפאות לעולם, באות בזכות התפלה, וכשאדם עומד ומתפלל לפניו יתברך, אזי ממשיך כל מיני השפעות טובות מלמעלה למטה, וכמבאר בדברי רבנו ז"ל במקום אחר (לקיטוי מוהר"ן חלק ב' סימן א'), שהפעל

תפלה שעוסק תמיד בתפלות שירות ותשבחות אל השם יתברך, משפיע כח לכל מלאכי מעלה ולכל חכוכים וחמולות, והם הזורים ומשפיעים למטה לכל עשבי השדה, וכלם גדלים בכחו וזכותו, וזהו, ויצא יצחק ל'שוח ב'שדה ראשי תבות י'ב'ול, הינו שכל יכול השדה התפללו עמו, וגם הוא משפיע כח ושפע לכל יכול השדה, וכלם גדלים בזכותו.

והנה עקר עבודת התפלה הוא, כשהיא במסירות נפש, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (תענית ה' ע"א): 'אין תפלתו של אדם נשמעת אלא אם בן משים נפשו בכפו'; כי בשעה שיש לאדם בהירות והזדבכות המוחין, אין זה חדוש כל כך שעוסק בתפלה, אבל בשעה שגחשך מוחו, והוא שרוי בקטנות המוחין, ואף על פי כן מתגבר בכל כחותיו ובמסירות נפש ממש להתפלל לפניו יתברך, אזי פועל בתפלתו דברים גבוהים בכל העולמות העליונים, כי תפלה עם מסירות נפש חשובה ויקרה מאד לפני השם יתברך.

וזהו תפלתו של יצחק אבינו, שמדתו מדת הגבורה והיראה, והוא פשט ציארז על גבי המזבח ורצה להשחט על קדשת שמו יתברך, ולכן תקן יצחק תפילת המנחה, שאז הוא זמן שהדינים מתגברים בעולם, וכן רואים בחוש בגשמיות, שלעת מנחת ערב, מוח האדם מבבלל מאד, ועל פי רב עומד אז באמצע עסקיו, מסבב עם מטרדות

רבות, ואז הזמן להתגבר מאוד לעם בתפלה, כי התפלה שמתפלל אז במסירות נפש, ערכה ומתוקה מאוד לפני השם יתברך. ונהג, ויצא יצחק לשוח בשדה לפני ערב דיקא, הינו בשעה שהדינים מתגברים בעולם, והיא עת ורידת החמה, שמתחיל החשוך להשרות בעולם, ואז הזמן מסגל ביותר להתגבר בתפלה ושיחה לפני השם יתברך, ועל ידי זה ממתיק כל הדינים לגמרי, ומשפיע פח לכל יכול השדה, שזהו ויצא יצחק לשוח בשדה ראשי תבות יב"ל.

והנה מצינו שדיקא בזכות יצחק אבינו נמתקים כל הדינים לגמרי, כי תמיד מזכירים הזכות של עקדת יצחק, ובפרט בימי ראש השנה הקדושים, וכן מצינו בגמרא (שבת פט ע"ב), שלעתיד לבא דיקא יצחק אבינו ימסר נפשו להמתיק הדינים מעל כלל ישראל, כי בשעה שיאמר השם יתברך לאברהם אבינו, בניד חטאו, יאמר אברהם, ופחו על קדשת שמו, וכן פשיאמר אל יעקב אבינו בניד חטאו, גם בן יאמר בן, אבל פשיבא אל יצחק אבינו, אזי יאמר יצחק, וכי בני הם ולא בניד? ועוד פמה חטאו? הרי שנות האדם הם שבעים שנה, ופחות מכן עשרים לא מענישים, נשאר רק חמשים, חצי מחמשים שהם עשרים וחמשה עוברים בלילה ובשנה, וחצי השני, הרי יורד שתים עשרה וחצי שנים בתפלה ובאכילה ושאר צרכיו הגשמיים,

אם בן לא נשאר רק שתיים עשרה וחצי, אם אתה סובל את כלם, מטב, ואם לאו, פלגא עלי ופלגא עלך נחצי עלי ונחצי עליך, ואם כלם עלי, הרי מסרתי נפשי אליך על המזבח, עין שם, הרי רואים שיצחק אבינו מקבל על עצמו בכל אופן לכפר עון בניו, נמצא שדיקא על ידו באתה תהמתקת, והוא מוסר נפשו תמיד להתפלל אליו ותברך אפלו אם הטאו נשמות ישראל חס ושלום, ועל בן הוא תקן תפילת מנחה, הינו להתפלל גם בשעה שחשך לאדם, ואפלו אם ירד למקומות פחותים ומגנים מאד, אף על פי בן לא יתיאש עצמו כלל, רק ומשיך להתפלל אליו ותברך גם בתוך תקף ירידתו, על ידי זה בודאי יזכה להמתיק מעל עצמו כל הדינים, ולהפך כולם לרחמים וחסדים גמורים.

וזהו המשך הפסוק, וישא עיניו וירא שהנה גמלים באים, "גמלים" מרמזים על מדת החסד, וכמו שכתוב (משלי י"א) גמל נפשו איש חסד, וכן גמל בגימטריא הס"ד עם הכולל, וזהו ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, הינו כשיצחק אבינו הולך לשוח בשדה ולהתפלל לפניו ותברך, אפלו לפנות ערב, כשמתגברים הדינים והחשך בעולם, אזי אחר כך, וישא עיניו וירא שהנה גמלים באים, שבאים הרחמים והחסדים, וזוכים להמתקת הדינים לגמרי.

והנה בשאדם זוכה להמשיך השפעותיו דרך ב"ח התפלה, אזי אין קץ וגבול לגדל השפע שלו, כי בכל דבר שהוא נוגע, מתברר מיד, וזוכה לשפע בפול תמיד, מה שאין בן הרחוק מעבודת התפלה, ונכנסות בו כל מיני מחשבות של ישות וגאות, באלו מגיע לו הכל, ואינו חש לעסק בתפלה בראוי, אזי מתמעטת פרנסתו והשפעתו, ואפילו אם יהיה לו הון רב, תמיד יחסר לו הרבה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (קהלת רבה פרק א'), אין אדם מת וחצי תאותו בידו, ומי שיש לו מנה רוצה מאתים.

וזהו מה שאמרו חכמינו הקדושים (מובא בפרוש רש"י בראשית כ"ו י"ג), שהיו בני אדם אומרים, וכל פרדותיו של יצחק, ולא בספו וזהבו של אבימלך, כי אבימלך הוא הבעל גאון שרוצה למלך, וכמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן י') אבימלך הוא אבי מלך, אני רוצה למלך ולהשתרר על הזולת, ונדמה לו שיודע להתפלל בשעה שאינו יודע כלל, ולכן כל בספו וזהבו אינו שנה אפילו לזבל פרדותיו של יצחק, כי אצל יצחק אבינו, אפילו הפסלת שהיתה אצלו, היתה מתברכת לשפע בפול ומכפל, מגדל מסירות נפשו בעבודת התפלה, ולכן אשרי מי שזוכה תמיד לעסק בתפלה ובהתבודדות לפני השם יתברך, ואפילו בשעה שנחשף לו האור, משים נפשו בכפו להתפלל

במסירות נפש לפננו יתברך, ואזי יזכה תמיד לשפע רב ועצום מאד, ואף פעם לא יחסר לו שום דבר כלל, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקשר מותרא"ש נ"י את כל הענין, לענינא דיומא, ענינא דחג הסכות, בקשר נורא ונפלא מאד, כי באמת כל הענין של מצות סכה, הוא על דרך הנ"ל, שאדם הולך גם בתוך תקופ הדינים והחשך, במקום של החיצונים השכיחים בחוץ ברשות הרבים, ושם בונה סכה לכבודו יתברך, וממשיך שם צלא דמהימנותא, צל האמונה הקדושה, ואף על פי שהקלפות מתגברות עליו מאד מבחוץ, ומכשילות אותו בכל מיני פגמים ועוונות רחמנא ליצלק, אבל מרב מסירות נפשו להתקרב אליו יתברך, אינו מסתכל על כל זה כלל, רק נכנס בתוך הסכה, ויושב תחת צל האמונה הקדושה, וזהו מה שעושין את הסכה מפסלת גרן ויקב, דחינו מכל הפסלת של החטאים והעוונות, ועכשו על ידי תשובה מאהבה, מתהפכים הכל לזכות, ונמתקים כל הדינים והגבורות לגמרי.

וזהו מה שמקדימים את הימים הנוראים של ראש השנה ויום הכפורים לפני חג הסכות, כי בראש השנה ויום הכפורים אנחנו עומקים בתפלה במסירות נפש גם בתוך תקופ הדינים, שהוא ענין ויצא יצחק לשוח בשדה לפני ערב, ואז דיקא בשעה שיושבים בסאות למשפט, ודנים את כל בראי עולם, אנחנו יושבים רב היום

ועוסקים בתפלה, ומזכירים זכותו של עקדת יצחק, ועל ידי זה אין
 אנחנו מתיאשים בלל, רק מצפים להסדו יתברך, ובזה ממתיקים את
 הדינים לגמרי, ואחר כך זוכים לחג הספות, שהוא ענין וישא עיניו
 וירא ויחנה גמלים באיב, שבאים רחמים וחסדים, ונשפעות כל מיני
 השפעות טובות על עם ישראל, וכמבאר בכתבי הארז"ל, שימי
 ראש השנה יזום בפזר הם בתינת (שיר השירים ב) שמאלו תחת
 לראשי, כי הם בתינת שמאל ומדת הדין והגבורה, ואחר כך בימי
 סבות נעשה – "וימינו תחבקני", שנעשה הבוק ודבקות על ידי מדת
 החסד והאהבה, ומתחבכים כל הדינים לרחמים, וכן נוהג תמיד,
 שעל ידי שאדם מקדים את מדת היראה, על ידי זה מפילא חוזרת
 אחריו מדת אהבה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ריש קדושים) דרכו
 של איש לחזר אחר אשה, כי איש מרמוז על מדת אהבה, ואשה
 מרמוזת על מדת יראה, וכמו שכתוב (משלי ל"א) אשה יראת ה' היא
 תתהלל, ועל ידי שהאדם מקדים את היראה, על ידי זה אחר כך
 נמשכת האהבה מפילא, וזוכה להשפעות רבות של חסדים ורחמים
 (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ה').

ונגדל מסירות נפשם של נשמות ישראל לקיים מצות סכה בכל
 הדורות, זה אי אפשר לשער ולתאר בלל, כי בכל המקומות שנדחו
 ונתגרושו לשם, מסרו נפשם לקיים מצות סכה אפילו פשהו שרוים

בתנאי החיים הקשים ביותר, ועל בן תהיה מצות סבה תבחינה והנפוץ של אמות העולם לעתיד לבוא, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (עבודה זרה ג), שלעתיד לבוא יצוה השם יתברך לאמות העולם לעשות סבות, ויציא הקדוש ברוך הוא תפוח מנרתיקה, ואמות העולם יבעטו בסבתם ויצאו, כי לגוי אין שום השגה במצות סבה, ואין לו מושג של מסירות נפש כדי לקיים מצוותיו יתברך, מה שאין בן נשמות ישראל קדושים מסרו נפשם בכל הדורות לקיים מצות סבה, ובזכות זה ממתיקים הדינים מעליהם, וזוכים להשפעות טובות ורוב רחמים וחסדים.

וספר מוהרא"ש נ"ו, שלפני במאתים שנה, בעיר קייב, היתה גזרה שלא יעשו היהודים שום סופה בחג הספות, כי מסרו לשרי הממשלה, כי הספות גורמות שרפות ונזקים בעיר, והיה צער גדול לכל היהודים, שלא יהיו יכולים לקיים מצות סבה פראוי, והרב של הקהלה טפס עצה, שישנינו לעצמם ספינה גדולה, ויקחו אותה לאמצע הנהר דנייפר (הוא הנהר הגדול הזורם בכל רוסיה), שעובר ליד העיר קייב, ויעשו סבה גדולה על הספינה בשביל כל אנשי העיר, ובדרך זה לא יהיו יכולים הגוים למעון שום מענה של שרפה, כי הלא הם באמצע המים, וכן עשו בלילה הראשון של סבות, שקימו מצות סבה בשמחה וחדוה גדולה, וכשנודע הדבר לשר

העיר, פַּעַם מְאֹד, אִיךָ תִּיהוּדִים הַתְּחַבְּמוּ וְהִפְרוּ בְּעַצְמָם אֶת גְּזֵרְתוֹ, וְקָרָא לְרַב הַקְּהֵלָה, וְדִבֵּר עִמּוֹ קְשׁוֹת, הִיתְכֵּן שְׁעִבְרוּ עַל רְצוֹנֵנוּ? וְעַנָּה וְאָמַר לוֹ, דַּעוּ, שְׁעַם יִשְׂרָאֵל בְּכָל מִינֵי גְזֵרוֹת שָׂרָק וְגִזְרוּ עֲלֵיהֶם, יִמְסְרוּ נַפְשָׁם לְקַיָּם רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְתַמִּיד יִמְכְּסוּ לְעַצְמָם עֲצֵה לְקַיָּם אֶת רְצוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְשׁוּם דְּבָר שְׁבַעְוֹלָם לֹא יִהְיֶה יָכוֹל לְמַנּוּעַ אוֹתָם בְּלָל, וְלָכֵן לֹא יוֹעִיל לְכָל הַשָּׂרִים וְהַמוֹשְׁלִים לְגִזֹּר עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת, כִּי הֵם מוֹכְנִים לְהַפְנֵם בְּאֵשׁ וּבַמַּיִם לְקַיָּם אֶת רְצוֹן בּוֹרְאָם, וְהַדְּבָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיִּצְאוּ מֵהַלֵּב הַטָּהוֹר שֶׁל רַב הַקְּהֵלָה, נִכְנָסוּ בְּלֵב הַשָּׂר, וְעָשׂוּ בּוֹ רָשָׁם גְּדוֹל עַד שֶׁבִטַּל הַגְּזֵרָה לְגַמְרִי, וְהִנִּיחוּ אֶת תִּיהוּדִים לְעִשׂוֹת סְבוֹת פְּרָצוֹנִם.

הָרִי רוֹאִים אֶת גְּדֹל מְסִירַת נַפְשָׁם שֶׁל בְּלָל יִשְׂרָאֵל לְקַיָּם מִצְוֹת סְבָה תַּמִּיד, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָנוּ אוֹר הַסְּבָה הַקְּדוֹשָׁה, וְלִישֵׁב תַּחַת צֵלָא דְמַהִימְנוּתָא, עַדִּי נִזְכָּה לִישֵׁב בְּסִפְתָּ עוֹרוֹ שֶׁל לְוִיתָן, וְלִהְבֵּל בּוֹ לְגַמְרִי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן.

ליל שלישי הספות

אוּשְׁפִיזָא דִיעֻקֵּב אֲבִינוּ

בליל שלישי דספות, בסעודת הלילה, ביבנאל עיר ברסלב, דבר מוהרא"ש נ"י דבורים נוראים ונפלאים מאד מאד מענינא דיומא ומענינא דאושפיזא דיעקב אבינו.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, בתיב (בראשית ל"ג), ויעקב נסע ספותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה ספות וכו', הנה רבנו ז"ל מנגלה על פסוק זה סוד נפלא, ואומר רבנו ז"ל (לקושי מוהר"ן חלק א' סימן רסו): 'דע שמיתות בהמות וחיות בלא זמנו, הוא על ידי שאינן נזחרין במצות סבה פראוי, פי סבה פחינות אבא דמסבבא על בנין' (תקונים ד' ג), פחינות: "אם לפינה תקרא" (משלי ט). וזהו פחינות החבדל שבין גדר אדם לגדר בהמה, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ברכות י'): "פרכי נפשי את ה' ואל תשכחי כל גמוליו", שעשה לה דדים במקום פינה, אבל הפהמה יונקת מדידי בהמה למטה, וזהו החפרש שבין גדר אדם לבהמה, שהאדם יונק מדידי אדם שהוא במקום פינה, פחינות "אם לפינה תקרא" פחינות סבה. אבל הפהמה יונקת מדידי בהמה שהם למטה, ועל פן פשפונם במצות סבה, אזי נופל מבחינות דדי אדם שהם במקום פינה, פחינות סבה, ואזי נופל לבחינת דדי בהמה, ויזק משם, נמצא שיוזק משפע של הפהמה, ועל פן יזק את חיותם, ועל ידי זה הם מתים, על ידי שנוטל מהם את השפעתם, ולפי הפגם שפגם בסבה

בן הוא נפילתו, וכן נוטל את השפע של הבחמות, וכמו כן גורם מיתות הבחמות והחיות, וזהו בחינת ולמקנהו עשה סבות (בראשית 1:1): כי הספה הוא בשביל מקנהו. עד כאן לשון רבנו ז"ל.

והסביר מוה"ר א"ש נ"י, כי הגה מצות סבה היא ענין אמא המספכת על בניה, כי צל הספה, שהוא צלא דמהימנותא, היא שומרת את האדם מכל רע, כמו אמא, שאפילו בשעה שאבא בכעס על הבן חס ושלום, האמא באה ומספכת על בנה, ומפיסת את האבא שלא יכעם עוד עליו, כמו כן בשאדם זוכה להכנס בתוך צל הספה, אזי השכינה הקדושה פורשת כנפיה עליו, ושומרת אותו מכל רע, כי בשאדם נכנס לתוך הספה, מכסה עצמו תחת צל פנפי השכינה הקדושה, והוא נשמר מכל רע.

והנה מהו ההפרש בין אדם לבהמה? אדם יונק ממקום טהרה ובינה כנגד הלב, מה שאין כן בהמה יונק ממקום טינופת, וכן הוא ברוחניות, שבשאדם מתבונן תמיד בהתבוננות אלקותו יתברך, אזי מהו יונק ממקום בינה, ומקבל אור ושכל גדול בעבודת השם יתברך, וכמבאר בכתבי האריז"ל (לקוטי תורה פרשת בהעלותך), שיש ידים עליונים, שמושם יונקים חכמה עליונה, והם נקראים אלקוד ומידה, כי שתי האותיות אל הן יד, ושתי האותיות מי הן יד, והחלב שהוא השפע נקרא ה'. ונשלם השם אלהים (לקוטי מוה"ר"ן חלק

א' סימן צ"ו, וכשאדם מתבונן באור אלקותו יתברך מפל דבר, אזי יזנק כל השפעתו דרך הקדשה, וממילא אין חסר לו כלום, וגם אינו מחסיר שפע משום בריה שבעולם, כי אצלו יתברך יש מספיק שפע לכל העולם בלו, מה שאין בן שאדם נופל אל קטנות המוחין, ונעשה כמו בהמה, אזי יזנק ממקום טנפת, וחסר לו הרבה, וגם מחסיר שפע מפל העולם, עד שגם הבהמות מתות מחפיתו חס ושלום, כי תבך ומיד פשאדם נופל לתוך קטנות המוחין, אזי מתחיל לקנאות באחרים, ונדמה לו שלוקחים ממנו איזה דבר, ולכן מתקנא בהם, והם מתקנאים בו, וזה גורם קלקול והרבן גדול, עד שאפילו בעלי החיים סובלים בגללו, ונזוקים ומתים רחמנא ליצלן, מה שאין בן הזוכה להתבוננות דקדשה, אין חסר לו כלום.

והנה עקר קלקול הדעת נעשה מפגם הפריית רחמנא ליצלן, שהוא קלקול המוחין, ולכן מובא בדברי רבנו ז"ל (לקישי מוהר"ז חלק א' סימן ר"ה), שעקר תקון הפריית תלוי בשני שמות א"ל אלהי"ם, שהם שמות הדעת, כי הם שני שמות הנ"ל, הממשיכים בינה ודעת ממקום קדוש ועליון, הינו השנת אלדד ומידד, שהם צרופי שני שמות א"ל אלהי"ם, לכן עקר עבודת האדם לזכות לתקון הדעת והמוחין, ולשמור את עצמו מפל מיני פגם הפריית שבעולם, שעל

ידי זה יזנק את השפעתו ממקום קדוש ומחור, וממילא לא יחסר ולו ולכל העולם, שפע קדוש בכל עת.

ואומר רבנו ז"ל בהמשך התורה: גם העוסקין בבנין מזיק להם, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (פסח יא): 'כל העוסק בבנין מתמסכן, כי צריך לבנות הבית בהקמה ושלל, ואזי אין מזיק לו הבנין ואזי ראוי לו לבנות בית, כמו שכתוב (משלי כ"ד): "בהקמה יבנה בית ובתבונה יתבונן ויבדעת חדרים ומלאו", (כי יש לו מקום להקנים השפע). אבל בשבונה בלא שלל, אזי מזיק לו, ועל כן מתמסכן, כי זה ענשו על שפגם בהקמה. כי היה ראוי לו לבנות הבית בהקמה כנ"ל. ועל כן ענשו שמתמסכן, שהיה בחינות פגם החקמה, בחינות "חקמת המוסר בזויה" (קהלת ט). ועל כן על ידי הסבה שהיא בחינת שלל, בחינת אם לבינה כנ"ל על ידי זה יכול לבנות בית בבחינת "בהקמה ויבנה בית" וכו' כנ"ל. וזה בחינת (פראשית ט): "ויעקב נסע סבותה ויבן לו בית"; עד כאן דברי רבנו ז"ל.

והסביר מוה"רא"ש נ"י, כי הנה מי שעוסק בבנין, ובונה לו בית בזה העולם, נכנס בסכנה גדולה רחמנא ליצלקן, כי הוא עלול מאוד לשפח מפניו יתברך, ולחשב שעקר קביעת דירתו הוא בעולם הזה הנשמי, אבל מה יש לאדם לעשות? הלא בהכרח צריך בית לגור בזה

העולם, ומקום להכניס חפציו? אבל עקר התקון הוא על ידי "בְּחֻמָּה" יבנה בית, הינו על ידי מצות סבה, כי סבה מכניס בו דעת ושכל אמותי לבנות ביתו בקדושה, ושיהיה כל עקר פונתו לתקום בית להשראת השכינה, ואזי לא יזיק לו הבנין כלל, כי מצות סבה מזכירה לאדם, שהשם יתברך מסבך אותו מפל צד, ומכניס בו יראה ואמונה עילאה, שלא יתירא משום בריה שבעולם, ולא יאמין באף אחד רק בהשם יתברך לבד, ואזי אפשר לו לבנות בית בְּחֻמָּה ובינה יתרה, ויהיה ביתו בית של קדושה וטהרה, ולא יזיק לו שום דבר כלל, ורואים בהוש, שיש אחד שבונה בית עם קטנות המוחין, ומפחד כל הזמן איך יכול לגמר כל הבית וישלם את המשפנתא ושאר חובותיו, ונשבר רוחו באמצע הבנין, ואינו זוכה לגמר אותו, מה שאין בן אדם שמכניס בעצמו אור תפכה, שהוא בינה ושכל דקדושה, וינגק מהו מדידי אדם, אזי אינו מפחד משום דבר כלל, רק ממשיך כל השפעתו ממנו יתברך, וזוכה להוציא מכה אל הפעל כל מגמתו, ויש לו בית נהדר ומפאר, לעבד בתוכו את השם יתברך באמת.

והנה מבאר בזהר הקדוש, כשאדם בונה בית, אזי צריך להזמין בפיו את הקדושה בתוך ביתו, דהינו שייחד כל חדר וחדר מה יעשה בו לעבודת השם יתברך, כגון בחדר זה ילמד ויתפלל, ובחדר זה

יאכל ויכנים אורחים, ובחדר זה ישן בקדשה, ובדרך זה הוא ממשין קדשה עליונה על כל הבית, גם מובא בספר המדות (אות בית סימן י"א), מי שרוצה להכנס לבית לדור בתוכו, יאמר התורה בלה ואחר כך יכנס לדור בתוכו, עין שם ומנהג אנשי שלומנו, שמי שלא יכול בעצמו לגמר את כל התורה לפני שנכנס לבית חדש, אזי עורך סעודת הנפת הבית, ומחלק בין כל המסבים את פרשיות התורה, ובדרך כזו גומרים ביחד כל התורה בלה, וזה מקשר לדברי רבנו ז"ל באן, שמן הספה יוצאת התורה הקדושה, וכמו שכתוב (בראשית י"א) ויעקב ניסע סבותה ויבן לו בית, ראשי תבות סון, ועל ידי הספה זוכין לבנות בית, כי בגין הבית צריך להיות על פי התורה, ולכן מובן למה צריכים להקדים התורה לבנות הבית, כי הלא התורה הקדושה זהו עקר חיים של האדם, ובלי התורה הוא כמו בהמה ממש רחמנא ליצלו, שיוצא בבקר להרש בשדה, ואחר כך חוזר בערב לאכול, ושוב חוזר למחרת לעבודה בלי שום תכלית בלל, אבל בשאדם דבוק בתורה, אזי יש לו חיים טובים, ומקיים את המצוות בשמחה עצומה, וכן יושב בתודת הספה עם כל המשפחה בנעימות ובמתיקות נפלאה, וכן בשבת הוא שמח מאד עם השבת מבואה ועד צאתה, וזוכה להרגיש טעם מעין עולם הבא ממש.

וזהו ויעקב נסע סבותה ויבן לו בית, הינו איך זכה לבנות בית בחכמה, ושיהיה קיום לביתו, על ידי שהקדים מקדם בחינת סבה, והמשיך על עצמו אור הגנוז המאיר בתוכה, ועל ידי זה היה יכול לבנות בית בחכמה, ואחר כך ולמקנהו עשה סבות, הינו שלא לקח מהם השפעתם, רק אדרבה השפיע להם היות חדשה, והיה קיום לכל הבריאה בלה על ידו.

ולכן מי שזוכה להכנים בעצמו אור הסבה, וכוסף ומשתוקק תמיד אחריו יתברך, אזי השם יתברך עוזר לו שיש לו שפע גדול כל השנה בלה, ויכול לבנות בית בהרחבת הדעת, ולהוציא מנח אלה הפעל כל מגמתו, ועל פן מי שזוכה לישוב בתוך הסבה, עליו לשמוח כל השנה בלה, ולהחיות עצמו מאד עם מצות סבה, כי סבה על שם שסבה ברוח הקדש (קומי מותר"ז חלק א' סימן כ"א), שממשיך רוח של קדשה על האדם, וכן ממתיק מעליו כל הדינים, וכמו שאנחנו אומרים בהיהי רצון לפני ישיבת סבה, "בזכות צאתי מביתי החוצה, ודרך מצותיך ארוצה, יהא חשוב לי זאת כאלו הרחקתי נדוד וגו'", כי יש הרבה בני אדם שיוצאים מבינתם נע ונד בגלות, ומבקשים פרנסתם בכל פנות העולם, אבל על ידי שזוכה לקיים מצות סבה, ולקבל הבינה והדעת היוצא מן הסבה, יש לו דעת שלם

להבין שפרנסתו נמצאת במקומו, והשם יתברך בודאי ישפיע לו כל צרכו בלי שום חסרון כלל.

והכריז מוה"ר ש"נ"י ואמר, "על בן יעזר לנו השם יתברך, שבזכות מצות ספה שזכינו לקיים כאן בעיר ובנאל, שנזכה בקרוב לבנות כאן בית הכנסת גדול על שם רבנו ז"ל, וכן יהיה כל העיר בלה נקראת על שם רבנו ז"ל, ואף על פי שלעת עתה נראה עדין הדבר בחלום, ויש הרבה מניעות ועיכובים בהרה, אבל בן הוא תמיד בדבר רבנו ז"ל, שלא רואים בלום אלא רק את הפסיעה הראשונה, ובשזוכים לפסע את הפסיעה הזאת, אזי עושים עוד פסיעה ועוד פסיעה, עד שזוכים להוציא מן הכח אל הפועל את כל הענין בלם בשלמות, ובכחו שעזר לנו השם יתברך עד עכשו, בודאי יעזר לנו הלאה, ובמאמר הרב החסיד ר' יצחק ברייטער ז"ל, שהיה נחוג לחזק את אנשי שלומנו, שבודאי יהיה להם את כל צרכיהם לחם לאכול ובגד ללבוש וכו', כי הלא השם יתברך עזר לנו מעת שנולדנו עד עכשו, אם בן למה פתאום יעזב אותנו השם יתברך חס ושלום, ועל בן עלינו להתחזק באמונה יתרה, ולהכניס בעצמנו אור הספה ועל ידי זה נזכה לכל מה שאנחנו צריכים ולא יחסר לנו שום דבר כלל".

ואמר מוהר"א ש"נ, שכל אחד ואחד מאנשי שלומנו, תזכר להיות מקרב אל רבנו ז"ל, עליו לחגור את מתניו ולצאת בחויץ לדבר עם אנשים אחרים דבורי אמונה ויראת שמים, ולקרב אותם אל האמונה הקדושה, וראוי לכל אחד ואחד מאנשי שלומנו בכלל, ולתושבי יבנאל בפרט, לבחר לעצמו עשרה אנשים, לכל הפחות, ולדבר עמם פעם בשבוע דבורי אמונה ויראת שמים, וכך היה נוהג מוהר"נ"ת ז"ל לדבר בכל יום עם בני אדם מדבורי רבנו ז"ל, ואם באיזה יום לא בא אליו שום בן אדם, אזי יצא לחויץ וחפש איזה אדם לדבר עמו, הכל כדי לקיים רצון רבנו ז"ל שרצה שנדבר עם אחרים מעבודת השם יתברך, ואם נעשה בן בודאי נצליח מאוד בכל ענין.

אבל צריכים להזהר מאוד מקלפת עמלק, שמתלבש עצמו בכל מיני בני אדם, ונדמה כמו חתיכת קרח קטנה, שבאה לקרר אנשים מהתלהבותם, כי אם שמים חתיכת קרח קטנה אפלו בכוס חמה מאוד, לבסוף יקרר אותו לגמרי, ועקר הכנעתו של עמלק על ידי מצות סכה, כי הסכה היא זכר לענני הכבוד שהיו בזכות אהרן, ומה היתה עבודתו של אהרן? – מדת שלום ואהבה! לצאת בחויץ ולקרב את הבריות לתורה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (אבות א) הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את

הבריות ומקרבן לתורה, אכל בשעת הסתלקותו של אהרן בתיב (בפדבר כ"א), וישמע הפנעני מלך ערד וגו', ואמרו חכמינו הקדושים (מובא שם בפרוש רש"י), שראו שנסתלקו ענני הכבוד, וברא להלחם עם ישראל, ואומר רש"י, שבאמת הפנעני היה עמלק, רק התלבש עצמי בפנעני, כי בן דרבו של עמלק, להלביש עצמו בכל מיני לבושים שונים, וצריכים להזהר מפניו מאד, אבל כל זמן שאדם מסובב עם ענני הכבוד, שהוא אור הספה, אין פח לעמלק לשלוט עליו, ואדרבה מכניעים את עמלק לגמרי.

וספר מוהר"א ש"נ"י ספור נפלא ונורא מאד, איך מצות ספה מצילה האדם מפל מיני רעות, וממתיקה מעליו את הדינים לגמרי, כי פעם היה הרב הקדוש רבי מרדכי מנדבורנה זי"ע בדרך בימים הנוראים, והצדק להתאכסן ביום הפורים באיזה כפר, ואנשי העיר שמחו מאד, שזכו שיהיה ביניהם איש צדיק וקדוש כמותו, אבל תקף ומיד במוצאי יום פורים נסע הרב הקדוש רבי מרדכי זי"ע במהירות גדולה מהכפר, וצוה להנבאי שלו שבכל עיר שיעברו בדרך נסיעתם, ילך באמצע העיר, ויכריז שהרב מרדכי מנדבורנה הגיע לעיר, כדי שיצאו בלם לקבל פניו, וכן עשה, שבכל עיר ועיר הכריז על ביאת הצדיק, ובלם יצאו לקבל פניו, והרב הקדוש רבי מרדכי זי"ע התבונן בעיון בפני כל אחד ואחד מהאנשים, והיה נכר שהוא

מחפש מישהו, ואחר כך צוה לגבאי שיסעו הלאה, עד שבאו לאיזו עיר, וכמו בכל מקום, התבונן בפני כל אחד ואחד ממקבלי פניו, ופתאום הגיע איש אחד, ונתן לו שלום, והיה זה כבר בערב סבות, ושאל את האיש הזה אם הוא יכול להתאכסן אצלו בחג הסבות, והאיש הזה שמח מאוד, ואמר להרב הקדוש רבי מרדכי זי"ע, הנה עכשו בניתי בית חדש, וגם יש לי סבה גדולה, ובכבוד גדול אתם יכולים להתאכסן אצלי, ולקח האיש את הרב הקדוש רבי מרדכי זי"ע לביתו, והראה לו את חדרו, ופתאום ענה ואמר הרב הקדוש רבי מרדכי לבעל הבית: אני רוצה שתעשו לי סבה בחדר הזה שנתת לי בתוך הבית, ושאל בעל הבית, הלא זה בית ולא סבה, אמר לו הרב הקדוש רבי מרדכי, תוריד את הגג ותשים סכך לסבה... ובתחלה בודאי פאב לבעל הבית מאוד, כי רק עכשו גמרו לבנות את הבית, ולהוריד את הגג חבל לו מאוד, אבל ראה שאין לו ברירה, כי הרב הקדוש רבי מרדכי מתעקש על זה מאוד, וסתר את הגג ושם סכך לסבה, אחר כך ביקש הרב הקדוש רבי מרדכי ממנו הלואה של מאה רבל לקנות נוי סבה, והנה בעל הבית הזה לא היה דרבו לתת פסוף לצדקה, כי היה קמצן גדול וגם לא היה רגיל לתן הלואות, אבל פשפש ממנו הרב הקדוש רבי מרדכי הלואה לא היה יכול לסרב לו ונתן לו המאה רבל, והלך הרב הקדוש רבי

מִרְדְּכֵי וְחָלַק אוֹתוֹ לְעֵנְיֵי הָעִיר, אַחֲרֵי כֵן הָזַר הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי מִרְדְּכֵי לְפָנָיו, וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ עוֹד מֵאַה רַבֵּל, וְהָאִישׁ הַזֶּה בְּמַעֲמֵי הַתְּפוּצָצִים מְרַב לַחֲזֹץ שְׁלַחְצוֹ עָלָיו, כִּי הָיָה קִמְצָן גְּדוֹל, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן עָצַר אֶת עֲצָמוֹ, וְנָתַן לוֹ עוֹד מֵאַה רַבֵּל, וְהִלָּךְ לָנוּחַ עַל מַטְתּוֹ בְּעֵצְבוֹת וּבְשִׁבְרוֹן גְּדוֹל, וְחָשַׁב בְּדַעְתּוֹ, לְמַה הִכְנִים עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ כָּל הָעֵסֶק הַזֶּה לְהִזְמוֹן אֶת הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי מִרְדְּכֵי לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, כִּי הִנֵּה סֹתֵר אֶת גַּג בֵּיתוֹ, וְכֵן הוֹצִיא מִמֶּנּוּ הַלְוָאָה שֶׁל מְאֵתִים רַבֵּל. וּפְתֹאזִים הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי מִרְדְּכֵי קוֹרָא לוֹ עוֹד הַפַּעַם, וּמִבְּקֵשׁ מִמֶּנּוּ עוֹד מֵאַה רַבֵּל, וְאָז כָּבַר לֹא הָיָה יָכוֹל לְהִתְאַפֵּק, וְעָנָה וְאָמַר לְהָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי מִרְדְּכֵי, הִנֵּה אֲדַבֵּר עִמָּכֶם גְּלוּיּוֹת, הִנֵּה עֹכְשׁוֹ בְּנֵיתֵי בֵּית חֲדָשׁ, וְשִׁבְרָתִי אֶת תְּבִית בְּשִׁבְלֵיכֶם, וְאַחֲרַי כֵן לְוִיתֶם מִמֶּנּוּ מְאֵתִים רַבֵּל, וְנָתַתִּי לָכֶם, וְיֹתֵר מִזֶּה כָּבַר אִי אֶפְשָׁר לִי לַעֲשׂוֹת, עָנָה וְאָמַר לוֹ הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי מִרְדְּכֵי, הִנֵּה אִם אַתֶּם רוֹצִים לְדַבֵּר גְּלוּיּוֹת, גַּם אֲנִי אֲדַבֵּר עִמָּךְ גְּלוּיּוֹת, כִּי הִנֵּה בְּיוֹם כְּפוּרִים הֵעֵבֶר, חֵיתִי מִתְּפַלֵּל בְּאַיִזָּה כְּפָר בְּדַרְךָ, וְאֲנִי אוֹהֵב מְאֹד לַעֲשׂוֹת טוֹבוֹת לַיהוּדִים, וְרֵאִיתִי בְּשָׂמוּם עָנָן וְחֹשֶׁךְ גְּדוֹל, שֶׁנִּגְזַר עַל יְהוּדֵי אֶחָד שֶׁעֹכְשׁוֹ בְּנֵה בֵּית חֲדָשׁ, גְּזַרְתָּ מוֹת, שִׁישְׁרָף בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּבְנָיו עִמּוֹ רַחֲמָנָא לִיצְלוֹ, וְחֲרַטְתִּי בְּעֵינֵי שִׁכְלִי הַיָּטֵב אֶת דְּמוֹת הָאִישׁ הַזֶּה שֶׁהָרָאוּ לִי, וְנִסְעֵתִי תִכְבֵּה וּמִיד בְּזִרְיוֹת בְּמוֹצָאֵי יוֹם כְּפוּר

בדי לחפש את האיש הזה, ולהציל אותו מגור דינו, וכשהגעתי לעיר הזאת, וראיתי אותך, הכרתי תכף ומיד שעליך נגזר הגזר דין, והבנתי שאי אפשר להמתיק הגזר דין מעליך כי אם באפן שתעשה לי כל הדברים האלה, ולכן תדע מפה נצלת על ידי כל הבקשות שלי...

והנה מזה שבחר לו הרב הקדוש רבי מרדכי לעשות לו סבה ודיקא כך להמתיק מעליו את הדין וכו', רואים את גדל מצות סבה, ואיך שיש בה פח להציל את האדם מפל מיני גזרות רעות, וכשיזכה לקיים מצות סבה בשלמות, כבר לא יצטרך להפלט בגלות, רק תהיה לו פרנסה בשפע במקומו, בלי שום חסרון כלל.

וכן בזכות מצות סיכה יהיה לאדם שלום בית, כי הלא עקר מצות סבה הוא תשבו פעין תדורו, איש וביתו בלם ביחד, ולכן יש דבר גדול להכניס אורחים בתוך הספה לכבוד האשפיוזין קדישין, אבל גם בשמכניסים אורחים צריכים להזהר להכניס אורחים הגונים, ולהזהר מאנשי דלא מעלי, כי על ידי זה עלול לשפר שלום ביתו חס ושלום, וכן יהיה חנוך שלילי בשביל הילדים, רק צריכים לקיים מצות סבה על דרך "בחממה יבנה בית" ולהכניס אורחים הגונים, ולשמוח שם מאד עם כל משפחתו.

והשם יתברך יזכנו לקום מצות סבה בשמחה עצומה, להמשיך על עצמנו את נעם אור הסבה, שילווה אותנו תמיד כל השנה, ונזכה להקים כאן ביבנאל עיר ואם בישראל על שם רבנו ז"ל, ושיהיו לכל אנשי שלומנו בתים ודירות בהרחבת הדעת ובמנוחה אמתית, עדי נזכה לראות בהתגלות משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן.

ליל רביעי הספות

אושפיזא דמנשה רעיא מהימנא

וסעודת הלולא דרבנו ז"ל

בליל רביעי הספות, אושפיזא דמנשה רבנו, שבו חל ההלולא של רבנו ז"ל, ביבנאל עיר פרסלב, דבר מוהרא"ש נ"י דבורים נוראים ונפלאים מאד מאד, מענינא דיומא, על פי דברי רבנו ז"ל, בלקוטי

מוֹתֶרֶן חֶלֶק א' סִימֵן קט"ו, הַמְדַבֵּר מִהַתְגַּלּוּת דַּעַת דְּמִשָּׁח, עֵינֵי שָׁם.

פֶּתַח וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש ג"ו, כְּתִיב (שְׁמוֹת כ, יח): וַיַּעֲבֹדוּ הָעָם מִרְחוֹק וּמִשָּׁח נִגַּשׁ אֶת הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹקִים. וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: – כִּי מִי שֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּגִשְׁמִינּוֹת כָּל יְמָיו, וְאַחַר כֵּן נִתְלַחֵב וְרוֹצֵחַ לְלֶבֶת בְּדַרְכֵי הַשָּׁם יִתְפַּרֵּד, אֲזִי מִדַּת הַדִּין מְקַטְרֵג עָלָיו וְאֵינוּ מְנִיחַ אוֹתוֹ לִילֵךְ בְּדַרְכֵי הַשָּׁם יִתְפַּרֵּד, וּמִזְמִין לוֹ מְנִיעָה, וְהַשָּׁם יִתְפַּרֵּד חֲפִץ חֶסֶד הוּא, וּמְסַתֵּיר אֶת עֲצָמוֹ מִבְּבוּל בְּהַמְנִיעָה הַזֹּאת, וְכִי שֶׁהוּא כֹּר דַּעַת וּמְסַתֵּפֵל בְּהַמְנִיעָה וּמוֹצֵא שָׁם הַפּוֹרָא כְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ דְאֵינְתָא פִּירוּשְׁלָמוֹ (תַּעֲנִית פֶּרֶק א') אִם יֹאמַר לֵךְ אָדָם חִינֵן אֵלְקוּדָה, תֹּאמַר לוֹ כְּפִרְךָ גְּדוּל שְׁפָאֲרֵם, שְׁנַאֲמַר אֵלֵי קוֹרָא מִשְׁעִיר, וְכִי שְׁאֵינוּ כֹּר דַּעַת, כְּשֶׁרוֹצֵחַ הַמְנִיעָה חוֹזֵר תִּכְפֵּה לְאַחֲרָיו, וּמְנִיעָה הוּא כְּחִינֵת עֵנֹן וְעֶרְפֶּל, כִּי עֵנֹן וְעֶרְפֶּל חִינֵנו חֲשֵׁד, וְחֲשֵׁד הוּא לְשׁוֹן מְנִיעָה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית כ"ב) וְלֹא חֲשֻׁבְתָּ, וְזֶה פִּירוּשׁ הַפְּסוּקָה, וַיַּעֲבֹד הָעָם מִרְחוֹק, כִּי כְּשֶׁרוֹצֵחַ הָעֶרְפֶּל חִינֵנו הַמְנִיעָה, עוֹמְדִים מִרְחוֹק, וּמִשָּׁח, שֶׁהוּא כְּחִינֵת דַּעַת כָּל יִשְׂרָאֵל, נִגַּשׁ אֶת הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹקִים, חִינֵנו אֵל הַמְנִיעָה אֲשֶׁר שָׁם כְּעֲצָמָה נִסְתָּר הַשָּׁם יִתְפַּרֵּד; עַד כָּאֵן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ ז"ל.

והסביר מוה"רא"ש ג"י, כי הנה רבנו ז"ל מנלה לנו בתורה זאת, למוד נפלא בענין חזרה בתשובה לפניו יתברך, כי בני אדם חושבים שתאר "בעל תשובה" נתן לאדם שחזר בתשובה מן הקצה אל הקצה, הינו שהיה רחוק לגמרי מן הטהרות, ועכשו רוצה להתקרב אליו יתברך, זה נקרא בעל תשובה בפיות בני אדם, אבל האמת היא, שגם הצדיקים הגדולים נקראים "בעלי תשובה", כי תמיד עושים תשובה לפניו יתברך, ואפלו שהם דבקים בו יתברך בדבקות אמיתית, עד שאי אפשר להפריד אותם ממנו יתברך כלל, כי הם דבקים בו יתברך כמו שני נרות הנדבקים ביחד על ידי דבק, שאי אפשר להפריד אותם כי אם בשמפרידים חלק מהנר עמו, כמו כן אלו הצדיקים שאי אפשר להפרידם ממנו יתברך כלל, כי אפלו אם יפרידו אותם, הם יקחו עם עצמם התיבה של אלקות, כביכול, ואף על פי כן גם אלו הצדיקים תמיד שבים בתשובה, כי עושים תשובה על השגתם של אתמול, שהיתה בחינת גשמיות כנגד השגתם של היום, ואם צדיקים כאלו שבים תמיד בתשובה, כל שכן שאר בני העולם צריכים לשוב בתשובה, ואם כן ראוי להבין מהו המשג של "בעל תשובה" הרגיל בפה העולם.

אבל על פי דברי רבנו ז"ל בתורה זאת יכולים להבין את זה מאד, כי בכל פעם שאדם מתעורר להתקרב אליו יתברך, מאיזו דרגה

שתהיה, אזי מתחילות לעבור עליו מניעות שונות, ומתבלבל על ידי בלבולים מפל הצדדים, כי הנה הוא מתבייש מבני משפחתו או משכניו ושאר אנשי העולם, וכלם עומדים במניעות גדולות לפניו מלהתקרב אליו יתברך, ועל פי רב מחמת אלו המניעות אדם עוזב את הכל ובורח לגמרי, אבל משה רבנו עליו השלום הראה לנו דרך, שאפילו אם יהיה האדם מסובב עם חשך ענן וערפל, שהם ג' מחיצות של חשך ועננים (עין שם בפרוש רש"י), אף על פי כן יגש אל הערפל אשר שם האלקים, וידע נאמנה שגם בתוך כל המניעות האלו מסתר אלקותו יתברך, ואם לא יתפעל מהם כלל, רק יגש אל תקף החשך וההסתרה, אזי יראה שבאמת אין שום מניעה שתמנע אותו מלהתקרב אליו יתברך, רק הכל יתהפך לו לעזר וסיוע להתדבק בו יתברך באמת.

והנה אצל משה רבנו עליו השלום, בעצמו, מצינו, שהיו לו מניעות עצומות על כל פסיעה ופסיעה שרצה לעשות בשביל עם ישראל, כי פשהעבדו עם ישראל במצרים בעבודת הפרך, ורצה משה רבנו לגאול אותם מעבודת לחרות, התחילה לעבור עליו מחלקת גדולה מאנשים רשעים, שמסרו אותו למלכות, ובמקום להודות לו שפא להציל אותם, אמרו לו (שמות ה): "אשר הכאשתם את ריחנו בעיני פרעה ובעיני עבדיו וגו', והיו להם טענות גדולות עליו, וכן

בשהוציאו אותם ממצרים, ובקע להם הים, והזריד להם המון, תמיד היו להם תרעומות ומענות עליו, ואף על פי כן לא התפעל מהם כלל, רק נגש תמיד לתוך החשוך ענן וערפל למצא אלקותו יתברך, עד שבאו לפני הר סיני, ואז נתגלה לפני משה רבנו שכו צריך להיות תמיד, פי "ויעמד העם מרחוק ומשה נגש אל הערפל" וגו', נאמר אצל הר סיני, שמושה נגש אל הערפל – לפנים משלש מחיצות, חשוך ענן וערפל, ומצא שם את האלקים, הינו שהשם יתברך מסתתר בתוך כל המניעות וכל הבלבולים, פי על ידי גדל מסירות נפשו להוציא נשמות ישראל ממצרים, ולקרב אותם לעבודתו יתברך, נתגלה לו שבאמת אין שום חשוך שיהשוך מפניו יתברך, וכל דבר שבעולם יכולים להפוך ולהשתמש בו לעבודת השם יתברך.

ובאמת עקר כל המניעות והבלבולים הם רק מחמת שאין אחדות בין נשמות ישראל, וכל אחד ואחד נפרד מחברו, ויש לו חלוקי דעות מפניו, ולכן הוא מתרחק לגמרי מרב המניעות והמחיצות שרואה סביבו, ואין אחד יכול להסביר לשני את האמת, אבל אלו היו מתאחדים נשמות ישראל ביחד, היו יכולים להגאל מכל צרותיהם לגמרי, ולעבר בשלום על כל המניעות והעובים שבעולם, פי על ידי מדת השלום יכולים להסביר זה לזה את האמת,

וכלם ישוּבוּ לְעַבְדוֹ וּתְבַרְךָ שְׁמֶךָ אֶחָד (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ"ז), וְלִכְּנֹן
 אֹז בַּקְּבֻלַּת הַתּוֹרָה נֵאמַר (שְׁמוֹת יט): "וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל בְּנֶגֶד הַהָר",
 וּפְרַשׁ רַש"י: 'בְּאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד'; כִּי מִשָּׁה רַבְּנוּ הַכְּנִים בְּעַם
 יִשְׂרָאֵל אֶחָדוֹת אֲמַתִּית, כִּי הוּא הָיָה מְנַהִיג רַחֲמֵן אֲמַתִּית, וּכְמוֹ
 שְׁכֵתוֹב (ישעיה מ"ט) כִּי מִרְחֻמִּים יִנְהַגֵּם (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ז'), וּמְסַר
 נַפְשׁוֹ לְאֶחָד כֹּל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיַחַד, וּלְחַבֵּיא אוֹתָם אֶל הַשֵּׁם
 וּתְבַרְךָ, וּכְמוֹ שְׁכֵתוֹב (שְׁמוֹת י"ט) מִן הָהָר אֶל הָעָם, שְׁלֹא פָּנָה אֶל
 עַסְקֵי עַצְמוֹ כְּלָל, רַק תִּכְרַף וּמִיד מִן הָהָר אֶל הָעָם, וְאָפְלוּ יִתְרוֹ חוֹתְנֵו
 לֹא חִבֵּן אֶת זֶה, וְאָמַר לוֹ, נָבֵל תִּבֵּל וְגו', אֲבָל מִשָּׁה רַבְּנוּ הַמְּשִׁיךְ
 לְמִסַּר נַפְשׁוֹ וּלְכַטֵּל כָּל יִשׁוּתוֹ לְעִזּוֹר לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ הַפֶּחַ שֶׁל
 כָּל הַצְּדִיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁהֵם מוֹסְרִים נַפְשָׁם לְקִרְבַּ נְשָׁמוֹת
 יִשְׂרָאֵל אֶל הַשֵּׁם וּתְבַרְךָ וּלְאֶחָד אוֹתָם בְּאַתְבָּה גְּמוּרָה, וּבְכַח זֶה הֵם
 יְכוּלִים לְהַכְנִים לְתוֹף הָעֵזֶן חֲשֵׁךְ וְעֶרְפֵּל, וּלְהַפִּיץ כָּל הַמְּנִיעוֹת
 לְנַעֲימוֹת.

וְהַגְּלוֹי הַזֶּה שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל, הוּא הַמַּפְתָּח שֶׁל כָּל הַצְּלָחַת הָאָדָם בְּחַיִּים,
 כִּי גַם בְּנִשְׁמִיּוֹת עַקֵּר הַטַּעַם שֶׁאֵין הָאָדָם מַצְלִיחַ בְּעַסְקָיו, מִחֻמַּת
 שְׁתִּכְרָף וּמִיד כְּאִשֶׁר רוֹאֶה אִיזוֹ מְנִיעָה אוֹ עֹכֹב, שֶׁהוּא כְּמוֹ חֲשֵׁךְ עֵזֶן
 וְעֶרְפֵּל, בּוֹרַח לְנִמְרֵי וְאוֹמֵר שֶׁאֵין זֶה בְּשִׁבְלִי, אֲבָל מִי שֵׁישׁ לוֹ דַּעַת
 דְּמִשָּׁה, וְיודֵעַ שֶׁבְּכָל הַמְּנִיעוֹת גָּנוּז הַשֵּׁם וּתְבַרְךָ, אִזִּי יוֹדֵעַ שֶׁחֵבֵל רַק

באחיזת העינים, ועליו לדלג ולקפץ על הבל, כי בהכרח לעבור על כל אחד ואחד זמנים השוכים, ואם יבנים מרץ וכח גדול להוציא את מחשבתו מן הכח אל הפעל, בודאי יצליח מאוד בכל עניניו.

והנה עקר הדעת דמשה, זוכים לקבל על ידי התקרבות אל הצדיק, כי על ידי התקרבותו אליו, נמשך עליו מדעתו הגדולה, ומקבל דעת אמת לעמוד חזק בכל המניעות, ולכן על האדם להיות חזק מאוד להתקרב אל הצדיק, ולא להעלות על לבו שום קשיות וספקות עליו, כי אז יעמד מבחוץ לגמרי, וכמו שהיתה אצל משה רבנו עליו השלום, שכל אלו שהתלוננו עליו, והרבו עליו מהלקת, וחשדו אותו בגנבה ובאשת איש רחמנא ליצלו, הם עמדו מבחוץ לגמרי, ולא קבלו ממנו שום דבר כלל, מה שאין בן אלו שזכו לבטל את דעתם לפני משה, זכו לדעת האמת על ידו, וכמו שכתוב (דברים ה, לה): "אתה הראת לדעת כי תוי"ה הוא האלקים" וגו', וכן הוא בכל הדורות, שאם אדם מקרב עצמו אל הצדיק, אזי הצדיק מקרב אותו בהתקרבות של משה רבנו, שהיה אוהב ישראל אמתו, והוא מנהיג אדם באורו הגדול איך לעבר דרך החשך ענן וערפל עד שזוכה למצוא אלקות בכל מקום, ועל ידי זה יש לו הצלחה נפלאה בכל עניניו הן בגשמיות והן ברוחניות.

והנה עקר דעת דמשה הוא, לדעת בידיעה ברורה ונאמנה, שאין לאדם אף אחד בעולם רק השם יתברך לבד, ולא יסמוך ויבטח על שום ברית, כי כל זמן שאדם יודע שהשם יתברך עמו תמיד, וכמו שכתוב (תהלים כ"ג), גם כי אלה בגיאי צלמות לא אירא כי אתה עמדי, אזי בודאי יזכה למצוא אותו יתברך גם בתוך החשך ענן וערפל, מה שאין בן בשר אדם סומך או בוטח על איזה בן אדם, אזי תהינה לו אכזבות גדולות בחייו, ולכסוף ישבר לגמרי מפל אשר עובר עליו רחמנא ליצלו, כי שוא תשועת אדם, וראו בחוש בכל הדורות, שעם ישראל החזיקו עצמם ביהדות, על אף כל הצרות שעברו עליהם, רק מפני שבטחו תמיד בה' ולא סמכו על שום בשר ודם, ואפלו אחרי השואה הנוראה שעברה על עם ישראל, והגיעו אחינו בני ישראל למדינות רחוקות ומוזרות מאד, שלא ידעו והפירו השפה שלהם כלל, אבל על ידי שבטחו בהשם יתברך ולא עזבו את עצמם, על ידי זה נתחפף הפל לטובה, ונתעלו ונעשו עשירים גדולים, ובנו ערים גדולים לה' ולתורתו, הפל בזכות תקף האמונה, שידיעו שאין להם אף אחד רק השם יתברך לבד.

וזהו גם הסוד של חזרה בתשובה, שאדם צריך לזכור, שעקר חזרתו רק להשם יתברך לבד, ולא לשום אדם פרטי, כי זוהי הצרה של הרבה בעלי תשובה, שחוזרים לדרכי הנהדות, ובתחלה נראה

בעינינו דרך של חסידות זו עם הלבוש שלהם, ואחר קצת זמן משנה את דעתו, ונראה בעיניו לבוש של חסידות אחרת, וכן משנה דעתו בכל פעם, ומכל זה נתבלבל מאד, ואינו זוכה למצוא דרכי התורה והיראה באמת, מה שאין בן בשאדם יודע שגמר תשובתו צריך להיות רק אליו יתברך לבד, ולא לשום בשר ודם, אזי תמיד יתמיד בתורה ובתפלה בכל מקום שיהיה, עד שיזכה למצא דרכי התשובה באמת, ולהתדבק בו יתברך בכל לבו נפשו ומאודו.

ואמר מוהרא"ש ז"ל, בשאדם יודע ידיעות אלו, אזי אינו צריך לשום רופא ופסיכולוג לדבר עמו על כל הבעיות הפרטיות שלו, כי הוא חוזר רק אליו יתברך, ואין לו שיכות עם אף בריה שבעולם, ובאמת על ידי ידיעה זאת היו יכולים לרפאות את כל המשגעים שבעולם, רק עקר הצרה של המשגע, שאומר, שאחרים הם משגעים, והוא שפוי בדעתו, אבל אם היה מכיר את החפרון שלו, ומחפש עצה ותרופה לנפשו, בודאי היה יכול לקבל רפואה על ידי דעת דמשה, שהוא דעת כל הצדיקים האמתיים שמגלים שאין שום עצה אחרת בעולם רק להתקרב אליו יתברך באמת, ולכן אשרי מי שזוכה להכניס בעצמו ידיעה זאת, כי כבר לא יפחד ולא ירא משום בריה שבעולם, רק יצליח תמיד בכל ענין ברוחניות ובגשמיות, ויהיה חיים טובים באמת, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקשר מותרא"ש נ"י את כל הענין הנ"ל לענינא דיומא, ענינא
 דסבה, בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה בשיצאו עם ישראל
 ממצרים, ובהכרח נכנסו בהם כל מיני קשיות וספקות על ידי
 אנשים רשעים שעשו מחלקת על הצדיק האמת, שהוא משה רבנו,
 אזי תקף ומיד תקיף אותם השם ותברך עם ענני הכבוד, והופיע
 עליהם בצל כנפי השכינה, ובזה למד אותם שגם בתוך כל
 המניעות, שהם הענין החשך והערפל, יכולים למצוא את אלקותו
 ותברך, ויכולים להפך את כל עניני החשך והמניעות, אל "ענני
 הכבוד" ולמצא שם כבוד שכינתו ותברך, וזהו למוד לכל אדם בכל
 דור, שגם בתקף החשך וההסתרה שלו – יחפש את כבודו ותברך,
 ואפלו אם נדמה לו שהוא נמצא בחוץ במקום שליטת החיצונים,
 ומסובב עם קלפות ומניעות הרבה, אף על פי כן גם שם יעשה
 לעצמו בית, שהוא הסבה, ויחפש את כבודו ותברך שם, עד שיכול
 להפגם לתוך פנימיות הקדשה, ולהרגיש שהוא יושב לבד עם השם
 ותברך, ואין שם שום ברירה שבעולם, וזהו סוד יציאת מצרים,
 שיצאו ממצרים ומחשך הגלות, שתקף ומיד הכניס אותם השם
 ותברך לתוך ענני הכבוד, והודיע להם שגם בתוך העננים, יכולים
 למצא כבודו ותברך, ומי שמכנים ידיעה זאת בפנימיות נפשו, נגאל
 מכל צרותיו באמת.

וזו עבודת הצדיקים בכל הדורות, שהראו אותות ומופתים ושהודו הטבע, הפל בכדי לגלות שהשם יתברך נמצא עמנו בכל מקום, ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל.

וספר מוהרא"ש נ"ו, שפעם במדינת רוסיה, לא היו נמצאים שום אתרוגים, והיה להרב הקדוש רבי פנחס מקאריץ זי"ע צער גדול מאד מזה, כי כבר היה סמוך לחג הספנות, ועדין לא היו שום אתרוגים, ופתאום הגיע איש אחד, והביא עמו אתרוג מהדר מאד, אבל בקש על זה הוון רב מאד – סך אסף רבל, ואף על פי שזה היה סכום ענקי לבקש על אתרוג, אף על פי כן היה הרב הקדוש רבי פנחס זי"ע מוכן לשלם גם מחיר כזה כדי לקיים מצות השם יתברך, וכמו שכתוב: שש אנכי על מצוותיך כמוצא שלל רב.

והרב הקדוש רבי פנחס היה תופס האתרוג בידו, ומסתכל עליו היטב, ופתאום נפל האתרוג מידו ונשבר הפטם, ונפסל האתרוג, והיה לו צער נורא מזה, והליט את פניו הקדושות בתוך כפות ידיו, וישב כך בדבקות עצומה כמה דקות, ופתאום פתח את עיניו וענה ואמר לאיש המביא את האתרוג בצעקה גדולה: – הגד! ממי גנבת את האתרוג הזה. והאיש נבהל מאד מדברי הרב הקדוש ר' פנחס זי"ע, כי הבין שתפס את כל העסק ברוח קדשו, ופרץ בכביה

עצומה, וחודה שבאמת נגב האתרוג מאיזה בן אדם, ובקש מהרב הקדוש רבי פנחס זי"ע שיתן לו תשובה על זה.

הרי רואים, את גדל רוח קדשם של הצדיקים, ואיך שהם מחפשים כבודו יתברך גם בתוך עצם הצער שלהם, וכאשר נפסל האתרוג הבין הרב הקדוש רבי פנחס זי"ע, שמכרח להיות כבודו יתברך גנוז בתוך העסק, וזכה למצוא רצונו יתברך גם בתוך כל הצער שעבר עליו.

וזהו גם למוד לכל אדם בכל זמן, שעליו למצוא אלקותו יתברך גם בתוך הבית שלו עם אשתו ובניו, ואפלו אם נדמה לו שיש לו אשה קשה מאד, וגם הילדים ממררים ימי חייו, אף על פי כן ידע נאמנה שהכל מהשם יתברך, ועליו לגשת אל הענן השד וערפל אשר שם האלקים, ולמצא אלקותו יתברך גם בתוך הבית שלו, וגם בתוך עבודת הפרנסה שלו, ולא תחלש דעתו כלל, כי אם היה רצון השם יתברך שישב לכה באיזה הר, ויעבד אותו כלי מרדות ובלבולים, לא היה מצוה אותו במצוה הראשונה שבתורה להתחמק ולהוליד ילדים, רק היה מצוה אותו להיות פרוש ומבדד מבני אדם, ואם השם יתברך סבב עמו שיהיה לו בית כזה ועסק כזה, סימן שמשם יכול להתקרב אליו יתברך, ולעבדו יתברך באמת, ודיקא על ידי זה יבוא לשלמותו.

והעקר שישתפל אדם תמיד על נקדת עצמו, ולא יסתפל על אחרים כלל, כי מדת הקנאה הורסת את האדם לגמרי, ונדמה לו שהשני מצליח יותר ממנו, וגם רוצה לדחות אותו מפרנסתו, מה שהכל שקר ודמיון גדול, וגם טעות גדולה כי בדרך כלל אין חברו חושב ממנו כלל, והוא ברגמת הפוס שבועט בשעה ששונה מים מן הנחל, כי רוצה בפבואה שבמים, שעומד שם סוס אחר, ובוטט ברגליו האחריות כדי לגרש אותו משם, וגם תמיד נדמה לו, שהדשא שעל צד השני של הגדר, יותר ירוק מפנה שיש לו, מה שבאמת הם שניהם אותו דבר ממש.

אבל אם אין האדם עוקר מעצמו מדת הקנאה והשנאה, זה שובר אותו לגמרי, מה שאין בן פשאדם קובע בדעתו שאין לו שיכות עם שום ברית שפעולם, ואין לו להסתפל רק אל השם יתברך לבד, אזי תמיד יצליח בכל ענין, והשם יתברך יזכנו להתקרב אליו באמת, וללכת בדרך התשובה האמתים, עדי נזכה לשוב בתשובה שלמה לפניו יתברך, ולהכלל בו לגמרי מעתה ועד עולם, אמן ואמן.

יום רביעי דספוד

אושפיזא דמשה רעיא מהימנא

סְעוּדַת בְּרִית מִילָה

וסְעוּדַת הַלּוּלָא דְרַבְנּוּ ז"ל

ביום רביעי דסבאות, היתה ברית מילה בבית מדרשו של מוֹתְרָא"ש נ"י, בִּיבְנָאֵל עיר בְּרַסְלָב, ובתוך הסְעוּדָה פסחה הגדולה של בית מדרשו, דבר מוֹתְרָא"ש נ"י דבורים נוראים ונפלאים מאד מענינא דיומא.

פתח ואמר מוֹתְרָא"ש נ"י, אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים בְּנֶסֶחַ שֶׁל "תְּרַחֲמֹן" לְאַחַר בְּרֵית הַמּוֹזוֹן שֶׁבְּסְעוּדַת בְּרִית מִילָה: תְּרַחֲמֹן הוּא יִבְרָךְ רַךְ הַנַּמּוּל לְשִׁמּוּנָה, וַיְהִי יָדָיו וְלִבּוֹ לְאֵל אֲמוּנָה, וַיִּזְכֶּה לְרֵאוֹת פְּנֵי הַשְּׂבִינָה, שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה. וַיֵּשׁ לְדַקְדֵּק מַה הוּא עֲגִין שֶׁל "יָדָיו וְלִבּוֹ לְאֵל אֲמוּנָה" וַאֲיֵךְ זֶה מְקַשֵּׁר לְעֲגִין עֲלִיָּה לְרַגְלֵי שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, וַיֵּשׁ לומר בְּבִאור הָעֲגִין, כִּי הִנֵּה מִצְוֹת הַתּוֹרָה מִתְחַלְקוֹת לְשְׁנֵי סוּגִים, מִצְוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לְמָקוֹם, וּמִצְוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ, וְעַקֵּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לְקִשְׁרֵי שְׁנֵיהֶם בִּיחָד, וְלִדְעַת שְׁשֵׁנֵיהֶם שׁוֹיֵן בְּאַחַת, כִּי אָסוּר לומר שֶׁרַק מִצְוֹת בֵּינוֹ לְבֵין הַמָּקוֹם יִקָּים בְּשִׁלְמוֹת אֲבָל מִמִּצְוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ יִתְרַשַּׁל קֶצֶת, כִּי זֶה פְּגָם גָּדוֹל מְאֹד, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שִׁצְוָה אוֹתָנוּ עַל כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לְמָקוֹם, צִוָּה אוֹתָנוּ

גם על כל המצוות שבין אדם לחברו, ואסור לעשות שום פרוד ביניהם כלל.

והנה בודאי רף הנמול לשמונה, אין לו עדין שום בחירה על מעשיו, ואף על פי שמקמים בו מצות מילה, אף על פי כן עדין אין מבירים את כחותיו, ואם היה מסכים לזה מרצונו הטוב, רק עקר הבחינה הוא בשגדל והולך בדרכי ישראל, אזי נתגלה למפרע שבודאי היה מוכן למסר את לבבו נפשו ומאודו כל ימיו בשביל כבוד השם יתברך, וגם הברית מילה שקימו בו ביום השמיני, היה ברצונו הטוב, ובפרט בשזוכה לקים גם כל המצוות שבין אדם לחברו בשלמות גדולה, אזי מתגלה לעין כל, שהוא עובד השם יתברך באמת, ושמו הטוב הולך לפניו, וכמו שכתוב (קהלת א) טוב שם משמן טוב, ואיתא במדרש (קהלת רבה שם), הריח של שמן טוב נודף רק מסביב, אבל שם טוב הולך מסוף העולם ועד סופו, ומי שהולך בישרות, ומקשר שני סוגי המצוות ביחד, והן מצוות שבין אדם למקום והן מצוות שבין אדם לחברו, מקים בשלמות גדולה, אזי מקבל שם טוב באמת, וכל הבריות משתבחים ומתפארים בו.

ובזה יש לפרש גוף "הרחמן" שמברכים בסעודת ברית מילה, הרחמן הוא יברך רף הנמול לשמונה, ויהיו ידיו ולבו לאל אמונה, "ידיו" מרמזות על מצוות שבין אדם לחברו, וכמו שכתוב (דברים טז)

פתח תפתח את ידך לאחיך לעניך וגו', כי צריכים להיות מוכן לתן יד ועזר לחברו בכל מה שצריך, "ולבו" מרמז על מצוות שבין אדם למקום, כי עקר השראת השכינה בתוך לבו של אדם, ואנחנו מברכים את תיגלד, שיזכה שיהיו "ידי ולבו לאל אמונה", ויזכה לחבר ולקשר שני סוגי המצוות ביחד, ולקדש שמו ותברך לעיני כל חברות, ועל ידי זה יהיה כלי להמשכת השכינה הקדושה בעולם.

וממשיכים לומר: ויזכה לראות פני השכינה, שלש פעמים בשנה – כי הנה ענין עליה לרגל ג' פעמים בשנה, הנה לעורר האדם משנתו העמקה של כל השנה, ויתעורר לעבד את השם ותברך באמת, ולא יהיה שקוע כל כך בתוך עסקיו הגשמיים, כי בעליה לרגל ביחד עם כל ישראל, נפלה עליו שפלות גדולה, ומתחיל להכיר את מעוט ערכו, כי כל זמן שישב לבד בביתו, נדמה לו שהוא הכי ישר והכי צדיק, אבל כבואו לבית המקדש עם שאר כל ישראל אחיו, ורואה עבודתם, נופל עליו שפלות גדולה, ומתחיל להכין את מעוט ערכו ועצם שפלותו, ועל ידי זה נתעורר לבו לעבד את השם ותברך, ונפתחת ידו לעזר לאחרים.

וזהו הרחמן הוא יברך רב הנמוץ לשמונה, ויהיו ידי ולבו לאל אמונה, ויזכה לראות פני השכינה, שלש פעמים בשנה, תינו על ידי שיזכה תיגלד לעלות לרגל ג' פעמים בשנה, ולקבל פני השכינה

הקדושה, על ידי זה יהיה נקבע בלבו אור אלקותו יתברך, עד שיהיה נפתח "ידיו לבו" באור האמונה הקדושה, ויזכה לקיים כל המצוות בשלמות גדולה, הן המצוות שבין אדם למקום והן המצוות שבין אדם לחברו, ואזי יתגלה למפרע שגם מצוה קדושה זאת של ברית מילה, שקימו בו בהיותו בן שמונה ימים, היה מרצונו הטוב ובבחינתו המלאה, וכל כסופו ורצונו רק לקיים מצוותיו יתברך באמת.

והנה גם כשזכו לעלות לרגל ג' פעמים בשנה, ולקבל פני השכינה הקדושה, עקר פונת האדם היתה לקבל אור רוחני והתרוממות הנפש, כי אילו היתה פונתו לראות יפי גשמי ולהנאת הגוף, בודאי היה יכול לקבל חלישות הדעת, כי מצינו שגם בבית המקדש היו כמה מיני בלבוים מרב הבהמות פרים אילים וכבשים שהביאו שם, וכן מצינו שהכהנים כעסנים היו, ופעם תקע כהן סבין בלב חברו והרג אותו (ירושלמי יומא י" ע"ב), וכן פעם דחף כהן אחד את חברו ונשברה רגלו (יומא ה'), והיו יכולים לקבל חלישות הדעת גדולה מאד, איך יתכן דברים כאלו בבית המקדש?! אבל זהו רק כשלאדם בא לשם הנאה גשמית, אבל כשבא לקבל פני השכינה, ולראות אור רוחניות אלקותו יתברך, בודאי נתפטר לגמרי מרב אור נעם זיו וחיות שהרגיש שם, ואזי חזר מבית המקדש עם חיות אהרת

לגמרי, וקבל פח להמשיך עבודת הקדש כל השנה בלה, ולכן אנחנו מברכים את רך הנמול לשמונה: "ויזכה לראות פני השכינה שלש פעמים בשנה", הינו שיהיה כל פסופו ורצונו לקבל שם פני השכינה, ולהמשיך על נפשו נעים ויוה, ועל ידי זה בודאי יזכה להשלים ידיו ולבו לאל אמונה, ויהיה צדיק ואיש פשר באמת.

וכן הוא בענין קבלת פני תלמידי חכמים שבדור, שצריך להיות עקר פונת האדם לקבל מהם רוחניות, ולמודי האמונה הקדושה, כי אם אדם מתקרב בשביל פניות של כסף או כבוד – תהיה לו חלישות הדעת גדולה מאד, כי תמיד יבלבלו אותו כל מיני קשיות וספקות על הצדיק, ולבסוף יתרחק מפניו לגמרי, מה שאין בן פשכל פונתו לקבל תורה וראת שמים, בודאי יזכה לקבל הרבה קדשה מפניו, ולהמשיך על עצמו מן האור הגדול המאיר סביבו.

והנה המצוה הראשונה של כהנים בבית המקדש בכל יום, הייתה לרחץ ידיהם ורגליהם מן הפיור, והלמוד בזה הוא, שכל מי שרוצה להתקרב אל הקדש, ולהיות רב ומנהיג בישראל, הדבר הראשון שצריך לרחץ ידיו ורגליו מפל מיני נגיעות עצמיות, שלא תהיה לו שום נגיעה של ממוז וכסף, שזהו ענין רחיצת ידים, וכן יהיה מוכן לרוץ המון קילומטרים לעשות טובה ליהודי שני, וכבודתו של אהרן הכהן, אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבם לתורה

(אבות פ'ק ב'), שָׁזָהוּ עֲנִינְךָ רְחִיצַת רַגְלִים, וְרַק עַל יָדֵי זֶה יִצְלִיחַ בְּעִבּוּדְתּוֹ, וְזֶהוּ שְׁאַנְחֵנוּ מְבָרְכִים אֶת הַיְלָד: "וַיְחִי יָדָיו וְלִבּוֹ לְאֵל אַמּוֹנָה, וַיִּזְכֶּה לְקַבֵּל פְּנֵי הַשְּׂכִינָה שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה", כִּי בְּשֹׁעְלוֹ יִשְׂרָאֵל לַרְגֵל, וְרָאוּ אֶת עִבּוּדַת הַכֹּהֲנִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְעִבּוּדָה רֵאשׁוֹנָה הִיְתָה רְחִיצַת יָדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם מִן הַכִּיּוֹר, לְטַהַר עֲצָמָם מִכָּל נִגְיַעַת עֲצָמִית, עַל יָדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עַל אָדָם גַּם דַּעַת וְשִׁכְל לְטַהַר יָדָיו וְלִבּוֹ לְאֵל אַמּוֹנָה, וְלִקְבֹּל עַל עֲצָמוֹ עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּאַמְתָּ.

וְסִים מוֹתֵרָא"ש נ"י וְאָמַר, הַיּוֹם זְכִינוּ תְהַלְקָה לְאֵל לְבָרִית מִיְלָה בְּבֵית מִדְרָשֵׁינוּ כְּיוֹם הַהַלּוּלָא שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל, וְנִקְרָא הַיְלָד עַל שְׁמוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל נִחְמָן חַיִּים, גֵּרוֹ יְאִיר. כִּי רַבֵּנוּ ז"ל רָצָה לְהַשְׂאֵר בִּינֵינוּ, וְזֶה כְּכַר מְאֹד שְׂבָעִים וְתִשְׁעֵי שָׁנָה מִשְׁנַת הַסְּתַלְקוּתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל, וּבְרוּךְ הוּ' נִשְׂאֵר זְכָרוֹ קְדוֹשׁ בְּכָל תְּעוֹלָם כְּלוּ, וְזֶהוּ אוֹת וּמוֹפֵת חוֹתֵךְ שֶׁרַבֵּנוּ ז"ל חֵי בִּינֵינוּ, שְׁהוּא עֲנִינְךָ "נִחְמָן חַיִּים", וְגַם תְּהַלְקָה לְאֵל זְכִינוּ לְהַתְחִיל לְבָנוֹת כְּאֵן עִיר שְׁלֵמָה עַל שֵׁם רַבֵּנוּ ז"ל "יְבִנְיָאֵל עִיר בְּרַסְלָב", וְהַיּוֹם, כְּיוֹם הַהַלּוּלָא שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל, הִתְמַנּוּ חוֹזֵה לְבָנֵי בֵית הַמִּדְרָשׁ עֲנִינְךָ עַל שֵׁם רַבֵּנוּ ז"ל.

וְתַפְלְתִי לְהַשֵּׁם יִתְבְּרַךְ, שְׂבָשֵׁם שְׁאַנּוּ מְבָרְכִים אֶת הַיְלָד בְּשַׁעַת בְּרִית הַמִּיְלָה, "זֶה הַקְּטָן גְּדוֹל יִהְיֶה", כְּמוֹ כֵּן יִתְנַחֵם אֲצֵל הַקְּבוּיִן שְׁלָנוּ – "זֶה הַקְּטָן גְּדוֹל יִהְיֶה", וְיִתְגַּדֵּל וְיִתְרַבֵּה הַקְּבוּיִן מְאֹד בְּעֶזְרַת

השם יתברך, עד שנוכל לומר, בדרך צחות, להפך – זה הגדול –
 קטן יהיה, שגם הבית המדרש הגדול שאנחנו עומדים עכשו
 לבנות, יהיה גם כן קטן מהכיל כל אנשי שלומנו, עד שנצטרך
 לבנות עוד בית המדרש ובית הכנסת, בעזרת השם יתברך.
 והשם יתברך יזכנו לראות מהרה בהתגלות משיח צדקנו, שיבוא
 ויבנה לנו את בית מקדשינו, ונזכה לעלות בלנו לרגל ג' פעמים
 בשנה במהרה בימינו, אמן ואמן.

ליל חמישי דסבות

אושפיזא דאחרן בהנא קדישא

בליל חמישי דסבות, אושפיזא דאחרן הכהן, עדין היו אנשי שלומנו
 שמחים בסעודת החלולא של רבנו ז"ל (אושפיזא דמשה רעיא מהימנא),
 ודבר מוהרא"ש נ"י דבורים נוראים ונפלאים מאד מאד מענינא
 דיומא.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, בתיב (במדבר טז) ויפקחו על משה ועל
 אחרן ויאמרו עליהם רב לכם, כי כל העדה בלם קדושים ובתוכם
 ה', ומדוע תתנשאו על קהל ה' וגו', ויאמר משה אל קרח שמעו

נא בני לוי וגו' לבן אתה וכל עדתך הנועדים על ה' ואחרון מה הוא כי תלינו עליו.

הנה מצינו שמשנה רבנו הזכיר על אחרון ענין השגת "מה הוא", שהיה בטל ומבטל בעיני עצמו לגמרי, אבל על עצמו לא הזכיר זאת כלל, ונראה מזה, שהחזיק את עצמו אפילו לפחות מהשגת "מה הוא", והיה בעיני עצמו לא כלום ממש, וכמו שפעם שאל רבנו ז"ל את מוהרנ"ת ז"ל, באיזה פנים אני נראה בעיניכם, וענה ואמר מוהרנ"ת ז"ל, כלא כלום, והיה רבנו ז"ל, כי רבנו ז"ל זכה לבטול נורא כזה עד שהיה לא כלום ממש, ופעם אמר רבנו ז"ל (השמיטה לקיטוי מוהר"ן חלק א' סימן נה), שאדם צריך לבוא לבטול גמור כזה, עד שירגיש באלו אין לו שום מציאות כזה העולם, ואין נמצא רק הקדוש ברוך הוא בעצמו, ואפילו בשלומד ומתפלל, השם יתברך בבכיול לומד ומתפלל בתוכו, עד שיוכל לומר בתפלתו, יהי רצון מלפני... וזהו עקר עבודת אדם, להגיע למדת הבטול וההכנעה, וראוי להתבונן איך זוכים להגיע אל בטול כזה, ולבטל את הישות לגמרי?

אבל מבאר בדברי רבנו ז"ל (לקיטוי מוהר"ן חלק ב' סימן ע"ב), שעל ידי התקרבות לצדיקים זוכין לשפלות, וסימן אם אדם מקרב אל צדיק אמתו, בשגופל עליו שפלות, עין שם, כי על ידי התקרבות לצדיקים,

שהם בטלים ומבטלים בעיני עצמם לגמרי, ועל ידי ההתקרבות וההתקשרות אליהם, זוכים גם כן להמשיך על עצמו מעצם נוראות מדרגתם.

אבל ראוי לנו להתבונן מה נקרא התקרבות והתקשרות לצדיקים, ואומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן צ"א) דע, כי ההתקשרות באמת לצדיקים אמתיים, הוא תועלת גדול מאד מאד, כי על ידי זה זוכים לתשובה שלמה, ולכפרת עון, ונמתיקים הדינים ונתבטלים לגמרי, ונעשה על ידי זה יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה.

והסביר מוהר"א ש"ש נ"י, כי הנה רבנו ז"ל מזכיר בהרבה מקומות ענין של "התקשרות" לצדיקים, הינו מלבד ענין "התקרבות" לצדיקים, צריכים גם להתקשר אליהם, כי בענין "התקרבות", הנה אדם מקרב להצדיק, וחושב עצמו מתלמידיו וממקורביו הגדולים, אבל הנה נתרחק ממנו, ועוד מדבר עליו כל דבר אסור רחמנא ליצלו, נמצא כמו שהיה "קרוב", עכשו נעשה "רחוק", מה שאין כן "התקשרות" לצדיקים, זה ענין אחר לגמרי, שאדם מקשר עצמו בקשר של קימא להצדיק, ואי אפשר להפרד ולהתרחק ממנו כלל, וכמו שפעם התבטא רבנו ז"ל למוהר"ן ת"ז"ל, "הנה כבר תפסתי אותך בשק", ענה ואמר מוהר"ן ת"ז"ל, "רבי, תקשר", הינו, תקשר

את השק שלא אוכל לברח, כי בהתקרבות אל רבנו ז"ל, אף על פי שאדם כבר יודע מרבנו ז"ל ומעצותיו הקדושות, עדין נמצא בספנה גדולה שלא יתרחק ממונו, אבל על ידי שמקשר עצמו אל רבנו ז"ל בקשר של קימא וחוק מאוד, על ידי זה יהיה מבטח שאף פעם לא יתרחק מרבנו ז"ל.

וענה ואמר מוה"רא ש"נ"י בקול גדול ורם: "דעו! שהתקשרות של כל אחד ואחד לרבנו ז"ל הוא כפום ומשער בלביה [כפי שמשער בלבוא], כל אחד ואחד כפי הכחות והרצונות שלו, וזה בעצמו שזכינו להתקבץ פה ביחד בהלוא של רבנו ז"ל, ולדבר מדיבוריו הקדושים, אף על פי שזה כבר מאה שבעים ותשע שנים מחסת לקות רבנו ז"ל לעילא ולעילא, זהו סימן שרבנו ז"ל עדין חי בינינו, ונאנחנו מקשרים אליו באמת, ובפרט שאנחנו מתבוננים עכשו לבנות עיר שלמה על שם רבנו ז"ל, והיום ברוך השם זכינו לחתם חוזה לבנות באן בית הנקסט ענקי על שם רבנו ז"ל – זהו ההתקשרות שלנו לרבנו ז"ל, והשם יתברך יזכנו להוציא מבח אלו הפעל כל מחשבותינו, ונזכה להיות מקשרים תמיד לרבנו ז"ל באמת."

והנה ממשוּד רַבְנוּ ז"ל לומר בְּתוֹרָה זו, כִּי אֵינֶנּוּ בְּזֶהר תְּקֹדֵשׁ (ויגש ר"י), כִּי הֵנּוּ הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ, תְּרִין עֲלָמִין קְדִישִׁין, עֲלָמָא עֵילְאָה וְעֲלָמָא תַּתְּאָה וְכוּ', עַד מִתְחַבְרֵן בְּחֻדָּא, בְּדִין כָּל אַנְפִּין גְּהִירִין וְכָל חוּבִין אֲתַעְבְּרוּ וְכוּ' עֵינֵן שָׁם, כִּי יַע כִּי יֵשׁ שְׁנַי בְּחִינֹת חֲכָמָה, חֲכָמָה עֵילְאָה וְחֲכָמָה תַּתְּאָה, וְחֲכָמָה תַּתְּאָה נִמְשָׁד מִחֲכָמָה עֵילְאָה, וְיִזְנַק וּמְקַבֵּל מִשָּׁם, וְהוּא כְּמוֹ הָרֵב וְהַתְּלָמִיד, כִּי מַה שֶּׁהָרֵב מְלַמֵּד עִם תְּלָמִידוֹ וְהַתְּלָמִיד מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הוּא בְּחִינַת חֲכָמָה עֵילְאָה וְחֲכָמָה תַּתְּאָה, וְחֲכָמָה עֵילְאָה דְהֵינּוּ מַה שֶּׁהָרֵב מְלַמֵּד לְהַתְּלָמִיד, זֶה בְּחִינַת יו"ד, וְמַה שֶּׁהַתְּלָמִיד מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ זֶה בְּחִינַת חֲכָמָה תַּתְּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לַמ"ד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַגְדֵּל הַפּוֹרֵחַ בְּאֹיִר (הַגִּינָה מ"ו: עֵינֵן רִש"י שָׁם), כִּי הֵלֵב פּוֹרֵחַ בְּאֹיִר וְשׁוֹמֵעַ מַה שֶּׁהָרֵב אוֹמֵר וְכוּ', עַל בֵּן מַה שֶׁהַתְּלָמִיד מְקַבֵּל הוּא בְּחִינַת לַמ"ד, לְשׁוֹן תְּלָמִיד הַלּוֹמֵד מִהָרֵב, נִמְצָא שֶׁהָרֵב וְהַתְּלָמִיד שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲכָמָה עֵילְאָה וְחֲכָמָה תַּתְּאָה הֵם בְּחִינַת ל' י', וְדַע, כִּי כָּלֵל הַתּוֹרָה תְּקֹדֵשׁ הוּא בְּחִינַת חֲכָמָה עֵילְאָה, וְכָלֵל הַחֲכָמוֹת שֶׁבְּעוֹלָם נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת חֲכָמָה תַּתְּאָה וְכוּ', עֵינֵן שָׁם כָּל זֶה בְּדַבְּרֵי רַבְנוּ ז"ל.

וְהַסְפִיר מוֹהֲרָא שׁ נ"י, כִּי הֵנּוּ בְּכַדֵי לְהַכִּין עֵינֵין שֶׁל חֲכָמָה עֵילְאָה וְחֲכָמָה תַּתְּאָה שֶׁמְקַבְּלִים מִן הַצַּדִּיק, צְרִיכִים לְהַכִּין מַהוּ צַדִּיק, וְמַהוּ עֵצִים מְעֵלְתוֹ, אֲבָל צַדִּיק נִקְרָא עַל שֵׁם הַזְּדִכְכוּת הָאֲמוּנָה שְׁלוֹ, וְכִמוֹ

שכתוב (חבוק ב') וצדיק באמונתו יחיה, פי על ידי גדל אמונתו בהשם יתברך, הוריד את כל הלבושים והמחיצות שיש בינו לבין קונו, עד שאינו מרגיש שום דבר רק אמתת מציאותו יתברך לבד, וכל חייו רק מן האמונה הקדושה, וכל עבודתו תמיד רק לגלות אלקותו יתברך לכל העולם בלוי, וזהו היסוד שיסד חבוק הנביא בפסוק "וצדיק באמונה יחיה", פי חבוק הנביא נולד בזכות ברפתו של אלישע הנביא, שהיה פועל נסים ונפלאות בתפלותיו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה כ"ז): ואלישע דעביד, ברחמי הוא דעביד, הינו בתפלה, פי אלישע היה דבוק בו יתברך תמיד בדבקות גורא ועליון מאד, וקבל פי שנים מרבו אליהו הנביא, והצדק להסתובב בין החרים רחוק מן הישוב, פי הנשים פחדו מפניו מאד, והיו יכולים להפיל את העבר חס ושלום מרב יראה ופחד מפניו (עקוט מלכים), ולכן בשהחיה אלישע את חבוק, שהוא היה בן השונמית, על ידי זה קבל חבוק הנביא השגה זאת בשלמות, שכל עצם מעלת הצדיק היא מהזדככות אמונתו, והוא כל חיותו ממש, וכמו שאמר בדברי נבואתו, "וצדיק באמונתו יחיה", פי הצדיק מגדל אמונתו, ממשוך כל נשימה ונשימה שלו על ידי תפלה והתבודדות, וזהו כל חיותו, וכמו שכתוב (תהלים מ"ב) תפלה לאל חיי,

שכל חיי הוא רק מתפלגה (קוטי מוהר"ן חלק א' סימן ט'), וכל זה נקרא גדר של צדיק אמתני.

ולכן אצל הצדיק מתגלה ענין של "חכמה עילאה", כי אינו רואה לפני עיניו רק חכמות אלקותו יתברך, ותמיד מקשר כל העולמות יחד, מאצילות לבריאה, ומבריאה ליצירה, ומיצירה לעשיה, ורואה מכל פרטי הבריאה, שהם דומם צומח חי מדבר, את עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, וכל זה נרמז באות יו"ד, כי יו"ד על שם המחשבה נאמרה (פירש"י שמות ט"ו פסוק א'), כי יו"ד כלול מכל העשר ספירות שהצדיק מוצא בכל פרטי הבריאה, וכל פסופו ורצונו תמיד לגלות זה לכל באי עולם.

והנה לעצת זה יש חכמה תתאה, שהם פלליות כל החכמות של עולם הזה, ועקר השלמות לכלל כל החכמות תחתונות של זה העולם, בחכמה עילאה, כי לחכמות של עולם הזה אין שום שלמות פלל, והם רק דמיונות של שוא והכל, והסוף של כל החכמים שהתחכמו בזה העולם, והמציאו חכמות חדשות, שמתו על ידי החכמה של עצמם, כמו מי שהמציא תחבולה להנצל מרעמים, לסוף מת על ידי רעם, וכן קולומבוס שגלה מדינת אמריקה, לסוף מת בשלשלאות מחמת זה (חיי מוהר"ן סימן קצ"ד), ולכן עקר התכלית הוא לקשר חכמה תתאה בחכמה עלאה, ולהביא הכל אל הצדיק האמת שדבוק תמיד

בחקמה עינאה, והצדיק ילמד עמו איך למצוא אלקות בכל דבר, ועל ידי זה יחזור ויתעלה אדם להתדבק בו יתברך באמת. והנה חכמה עינאה בולל כל החכמות הקדושות של התורה הקדושה, לרבות גם כל המודי הקבלה של הקדמונים, וקבלת הרמ"ק, וקבלת האריז"ל וכו', ובדאי רוב בני אדם רחוקים מכל זה מאד, ואסור לאדם להטעות את עצמו, רק צריך להכיר את מקומו, שזה אחד ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהם (אבות פ"ק ו), המכיר את מקומו, ויש אנשים שפוטעים עצמם מאד, וחושבים שכבר הגיעו לשלמות, ועומדים במדרגה עליונה, ובאמת אפלו הצדיקים הגדולים, שלא טעמו טעם הטא מעולם, תמיד חוזרים בתשובה, כי אולי התשגה של אתמול, היתה עדין גשמיות לפי התשגה של היום (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ו) וכן מצאו את רבנו ז"ל בסוף ימיו בוכה כמו תינוק קטן, ואומר להשם יתברך "תעיתי בשעה אובר בקש עבדך כי מצותיך לא שכחתי" (תני מוהר"ן סימן רל"ט), וכן שמעו לרבנו ז"ל מתחנן לפני השם יתברך, "איך זוכים להיות יהודי, הרי לא ידעתי מקדם שיש השגות כאלו, ומי יודע מה שיש עוד להשיג", ואם צדיקים כאלו עשו תשובה לפניו יתברך בכל יום, איך אדם יתפאר בעצמו שהוא כבר איש שלם, או לכנות את עצמו בשם "בעל תשובה", הלא גם להיות "בעל תשובה" זה מדרגה עליונה וגבוהה

מאד, ומי יכול להעיד על עצמו שזכה לזה באמת, ולכן עקר תקוות אדם על ידי התקרבותו והתקשרותו לצדיק אמת, שתמיד חוזר בתשובה לפניו יתברך, ועל ידי זה יתחיל להסתכל היטב על עצמו בעין אמת, ולהבין איפה אוחז בזה העולם, אבל כל זמן שאדם יושב בביתו, נדמה לו שהוא הצדיק הכי גדול, מה שאין כן בשזוכה להתקרב לצדיק אמת, אזי רואה היטב שעדין לא התחיל כלל, וכמבאר הרבה בספר הקדוש "מאור ושמש", שלמידת הכנעה וענוה אי אפשר להגיע, כי אם על ידי התקרבות לצדיקים אמתיים. והנה יש להבין, איך באמת יכולים לקשר חכמה תפארה שלנו אל חכמה עילאה של הצדיקי אמת, הלא אנחנו רחוקים מהם מאד? אבל עקר הדרך על ידי "שיחות חלין" שלהם, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (עבודה זרה יט ע"ב) שיחות חלין של תלמידי חכמים צריכים למוד, כי הצדיקים מורידים עצמם בכל מיני לבושים על ידי השיחות חלין שלהם, ומספרים כל מיני ספורים ומעשיות למקורביהם, ומשחקים עמהם כל מיני משחקים, ומצמצמים עצמם לדרך חדשות ופוליטיקה וכו', אבל בתוך כל דבוריהם מלבישים אור האמונה הקדושה, ולאט לאט בלי שום הרגש, בני אדם מתעלים מאד מדבוריהם, כי מכניסים בתוכם דבורי אמונה ויראת שמים, עד שהחכמה תתאזר של תהמוז עם, שהיתה נפרדת עד עכשו מהחכמה

עלֵאָה, מִתְחַלֵּת לְהִתְעַלּוֹת, וְכָל אֶחָד מִתְחִיל לְטַעַם אֵיזָה טַעַם בִּידִיעוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ.

וְזֶהוּ עֵצֶם הַמְעַלָּה לְסַפֵּר סְפֹרֵי מַעֲשֵׂי־מִצְדִּיקִים, כִּי סְפֹרֵי מַעֲשֵׂי־מִצְדִּיקִים מְעוֹרְרִים אֶת הַלֵּב מְאֹד לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ (לְקוּטֵי מוֹהֲרָ"ו חֵלֶק א' סִימָן רמ"ח), וְאָף עַל פִּי שְׁלִפְעָמִים נִרְאִים כְּסִיפּוֹרִים פְּשׁוּטִים, אֲבָל בְּאַמֶּת גָּנוּז בָּהֶם חֲכָמָה עֵילָאָה וְנִרְאָה מְאֹד, וְהֵם מְעַלִּים אָדָם מִקְּטָנוֹת הַמוֹחִין וּמְרִימִים אוֹתוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ, וְיִדּוּעַ לָנוּ שֶׁכָּל עֶקֶר הַהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל רַבְּנֵנוּ ז"ל בְּהִיוֹתוֹ יֶלֶד קָטָן, בֶּן חֲמִשׁ שָׁנִים, הִיְתָה עַל יְדֵי שְׁשֻׁמְע סְפֹרִים נִפְלְאִים מִזְּקֵנוּ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ זי"ע, כִּי רַבְּנֵנוּ ז"ל נֹלַד בְּעִיר מְעוֹזִיבוֹז בְּבֵיתוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ זי"ע, שְׁעֵבֶר בִּירוּשָׁה לְבֵתוֹ מֵרַת אֶדֶל ע"ה, כִּי לְאֶדֶל הָיוּ ג' יֶלְדִים, הָאֶחָדִים הַקְּדוֹשִׁים הָרַב הַקְּדוֹשׁ ר' בְּרוּךְ מְעוֹזִיבוֹז זי"ע, וְרַבִּי אֶפְרַיִם מִסְדִּילְקוֹב בַּעַל הַ"דָּגָל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם" זי"ע, וּבֵת אַחַת, מֵרַת פִּינְיָא ע"ה, אִם רַבְּנֵנוּ ז"ל, וְהִיא קְבֻלָּה הַדִּירָה שְׁלָה בִירוּשָׁה מְאֻמָּה, וְשֵׁם נֹלַד רַבְּנֵנוּ ז"ל, וְשֵׁם בְּבֵית הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ זי"ע הָיוּ מִתְקַבְּצִים כָּל הַצְּדִיקִים תְּלֻמִּידֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב בְּשָׁעָה שְׁבָאוּ לְהִשְׁתַּטַּח עַל צִיּוֹן הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זי"ע בְּעִיר מְעוֹזִיבוֹז, שְׁאֵחֶר הִשְׁתַּמְחוּתָם הִתְאַסְּפוּ בְּבֵית הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לְסַפֵּר סְפֹרִים נִפְלְאִים מִרְבֵּם הַקְּדוֹשׁ, וְרַבְּנֵנוּ ז"ל הָיָה אֹז בְּגִיל אַרְבַּע וְחֲמִשׁ, וְנִתְעוֹרֵר מְאֹד

מזן הספורים ששמע, ובעקב מהספור ששמע מהולדת הפעל שם טוב הקדוש זי"ע, שאמו נסתלקה בשעת לידתו, כבת תשעים שנה, ואביו היה בגיל מאה, ואחר כמה שנים, קרא לו אביו הקדוש ר' אליעזר זי"ע, ואמר לו, תדע שראלי"ק בני, שאני צריך עכשו לקבת בדרך כל הארץ, ואתה תשאיר לבד, אבל תדע שאף פעם אתה לא לבד, כי הקדוש ברוך הוא עמו בכל מקום ובכל זמן, וכל מה שאתה צריך תבקש רק ממנו... ובמלים אלו סגר את עיניו והחזיר נשמתו לקונו, והמלים הקדושות האחרונות של אביו עשו רשם נורא בתוך לבו הצעיר, ותמיד זכר דברי צוואת אביו, ואף על פי שגשאר יתום מאב ומאם, והלך נע ונד מעיר לעיר בדרך יתום, אף על פי בן תמיד עסק בתפלה ובהתבודדות להשם יתברך, ובקש רק ממנו יתברך כל מה שהיה צריך.

ומהספור הזה התעורר רבנו ז"ל מאד, ואמר, שעכשו יודע כל סוד התקרבות זקנו הפעל שם טוב הקדוש, וכותו תגן עלינו, אל השם יתברך, ומאז גם הוא התחיל לעסק ביותר בתפלה ובהתבודדות, עד שזכה למה שזכה, אשרי לו.

והנה ענין של אמירת "שיחות חלין", היתה עבודת רבנו ז"ל עם האפיקורסים הגדולים שבגיר אומין, שהיה מדבר עמהם כל מיני ספורים ושיחות חלין, ואנב אורחא הוא החזיר אותם בתשובה

שְׁלֵמָה, כִּי בְּשֹׂרְבָנוּ ז"ל נָסַע מֵעִיר זְלַטְיֹפּוּלְיָא, לְגוֹר בְּעִיר בְּרֶסְלָב, עֶבֶר דְּרֹךְ הָעִיר אוֹמִיז, שְׁהִיתָה מְלָאָה מְשִׁפִּילִים וְאַפִּיקוֹרְסִים, וְשׁוּם צְדִיק לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַפְנֵם שָׁם לְגוֹר, כִּי הִרְשָׁעִים גָּרְשׁוּ אוֹתָם מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ לְהֵרֵב הַקְּדוּשׁ ר' יַעֲקֹב שְׁמִשׁוֹן מְשִׁפִּיטוּבְקָא זי"ע, וְכֵן לְהֵרֵב הַקְּדוּשׁ רַבִּי לִוִי יִצְחָק מִבְּרֵדִיטְשׁוּב זי"ע, שֶׁרָצוּ לְהַפְנֵם לְגוֹר שָׁם, אֲבָל הִרְשָׁעִים הָאִפִּיקוֹרְסִים גָּרְשׁוּ אוֹתָם מִשָּׁם, וְרַבְנּוּ ז"ל שָׁבַת שָׁם שֶׁבַת אַחַת, וּבָאוּ הִרְשָׁעִים לְתַחֲוֹת עַל קִנְקֻנּוֹ, וְלַעֲשׂוֹת מִמְּנוֹ לִיצְנֻת, אֲבָל רַבְנּוּ ז"ל הִתְנַהֵג עִמָּהֶם בְּחֻמָּה עֲצוּמָה, וְדַבֵּר עִמָּהֶם כֹּל מֵינֵי שִׁיחֹת חֲלִין, וְשִׁחַק עִמָּהֶם מִשְׁחַק הַשְּׁחָמֵט, עַד שֶׁלְּכַסּוֹף נִתְבַּטְּלוּ לְפָנָיו רַבְנּוּ ז"ל, וּבְקִשׁוֹ מִמְּנוֹ שִׁישְׂאָר לְגוֹר בֵּינֵיהֶם, אֲבָל רַבְנּוּ ז"ל עָדִין לֹא הִסְבִּים, וְהִתְנַהֵ עִמָּם – שִׁיבִיאוּ לוֹ אֶת הַסֵּפֶר "יּוֹן הַלְּבָנוֹן" שֶׁהָיָה פְרוּשׁ עַל מִסְכַּת אָבוֹת, שֶׁהִכְנִיסוּ בְּתוֹכוֹ דְּבָרֵי כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת, וְהוֹצִיאוּ בְּעֶרְמָה הַסֵּכְמָה מִהַפְעֵל "נֹדַע בִּיהוּדָה" זי"ע, וְרַבְנּוּ ז"ל רָצָה לְבַעַר הַסֵּפֶר מִן הָעוֹלָם, וְלִכְן הִתְנַהֵ עִמָּם, שֶׁאִם יָבִיאוּ לוֹ אֶת הַסֵּפֶר, אִזּוּ יָבוֹא לְגוֹר עִמָּהֶם בְּעִיר אוֹמִיז, וְנָסַע מִשָּׁם רַבְנּוּ ז"ל, וְגַר בְּבְרֶסְלָב שְׁמוֹנֶה שָׁנִים, עַד שֶׁלְּכַסּוֹף הִבִּיאוּ לְפָנָיו אֶת הַסֵּפֶר, וְעֶבֶר אִזּוּ לְגוֹר בְּעִיר אוֹמִיז, וְהִסּוֹף הָיָה שֶׁרַבְנּוּ ז"ל הִחְזִיר אֶת הָאִפִּיקוֹרְסִים הַגְּדוֹלִים בְּתִשׁוּבָה, מֵרֵב חֻמָּתוֹ שֶׁהִתְנַהֵג עִמָּם, וְאַפִּילוּ מוֹהֲרֵינָת ז"ל לֹא הִיָּתָה לוֹ הַשְּׁגָה בְּהִתְנַהֲגוֹת שֶׁהִתְנַהֵג

רַבְּנוּ ז"ל עִמָּהֶם, וּפְעַם נִכְנַם מוֹהַרְנ"ת ז"ל, וּמִצָּא אֶת רַבְּנוּ ז"ל יוֹשֵׁב בְּלִי כּוֹבֵעַ וּמְעִיל עֲלֵיוֹ, מִשְׁחַק עִם הָאֲפִיקוֹרְסִים מִשְׁחַק הַשְׁחֵמַט, וְנִחְלָשֶׁת דַּעְתּוֹ קִצְתָּ, וְשָׂאֵל אַחַר כֵּךְ אֶת רַבְּנוּ ז"ל, רַבִּי, אִיזוֹ שְׂיִכּוֹת יֵשׁ לָהֶם עִמָּכֶם? וְעָנָה וְאָמַר רַבְּנוּ ז"ל, וְאִיזוֹ שְׂיִכּוֹת יֵשׁ לָכֶם עִמִּי? הֲלֹא אַתֶּם כְּמוֹ נוֹצָה עַל הַכְּנֵד, שֶׁבִּנְפִיחָה אַחַת, פּוֹרַחַת וְהוֹלֶכֶת... כִּי בְּהִתְנַהֲגוּיּוֹת הַפְּשׁוּטוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֲמֵת וּבִתְדוּד שִׂיחוֹת חֲחִלִּין שָׁלוֹ, גְּנוּזָה חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה וְנוֹרָאָה מְאֹד, וְאָדָם צָרִיד לְכַפֵּל אֶת דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי וּלְהֶאֱמִין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהֵם מְלֵאִים תּוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם, וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְקַבֵּל הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ וּלְהַגְבִּיחַ אֶת מַחוּ עַד שְׁיִחְזוֹר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

וְדִיקָא זֶה עִקְר שְׁלֵמוֹת הַצַּדִּיק, שְׂיִכּוֹל לְהוֹרִיד אֶת עֲצֻמוֹ עִם כָּל מִינֵי לְבוּשִׁים וְשִׂיחוֹת חֲחִלִּין אֶל תְּמוֹן הָעֵם, עַד שֶׁלֹּא יִפִּירוּ עָלָיו שׁוּם דְּבָר מִבְּחוּץ, וְאֵף עַל פִּי שָׂרֵב בְּנֵי אָדָם לֹא מְכִינִים אֶת זֶה, וְאֶפְלוּ תַלְמִידִים מְקַרְבִּים לְפָעֲמִים אִין לָהֶם פְּרוּשׁ עַל זֶה, וּכְמוֹ שְׂרוּאִים מִהַשְּׂאֵלָה שֶׁל מוֹהַרְנ"ת ז"ל לְרַבְּנוּ ז"ל, אֵף עַל פִּי כֵן, דִּיקָא זֶה הוּא גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק, שְׂיִכּוֹל לְהַלְבִּישׁ וּלְהַסְתִּיר הַכּל, וּלְהוֹצִיא מִן הַכּח אֶל הַפֶּעַל כָּל עֲנִינָיו בְּהַסְתָּרָה וּבְצַנִּיעוּת גְּדוּלָּה, כִּי עַל הַצַּדִּיק מְכַרְחוֹת לְהִיּוֹת קִשְׁיוֹת (לְקִיטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק ב' סִימָן נב). וְכֵן אֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקִיטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' סִימָן קט), עַל הַפְּסוּק (אִיּוֹב לו) וּבְיַד כָּל אָדָם יִחַתְּבוּ, שֶׁהַצַּדִּיק

נדמה כמו חותם, שהכל נראה עליו הפוך, ורק על ידי התלמידים יכולים להביר את מעלת הצדיק, הינו על ידי שרואים מה שיוצא מדבורי הצדיק, ואיך שבני אדם חוזרים בתשובה על ידי דבוריו, מזה יכולים להבין קצת עצם מעלת הצדיק.

ונהו הספור המוזכר בגמרא (פעיית כג ע"ב), על אבא הללני, נכדו של חזני המעגל, שהלכו החכמים אצלו לבקש מפניו להתפלל על גשם, ומצאו אותו חורש בשדה ולא נתן להם שלום, ולעת ערב פשגמר עבודתו, שם הביקה של עצים והמכוש שלו על פתח אחד, והמעיל על הפתח השנית, והלך הביתה בלי נעלים, וכשהגיע לאפת המים לבש מנעליו, וכשהגיע לקוצים הגביה את מלבושיו, וכשעה שהגיע לעירו יצאה אשתו לקראתו מקשמת, ובבואם לביתם הכנים את אשתו מקדם, ואחר כך נכנס הוא, וישב לאכל, ולא פד את החכמים לאכל כלום, ונתן פרוסה גדולה לתינוק הצעיר, ולגדול נתן פרוסה קטנה, ואמר בלחישתה לאשתו, אני יודע שתכמים באו אצלנו לבקש שנתפלל על הגשם, ולכן בואי ונעלה לעליה לבקש על גשם מהקדוש ברוך הוא, לפני שהם יבקשו מעמנו, ולא נחזיק טובה לנפשנו, וכן עשו, ותכף ומיד באו עננים מצדה של אשתו, וירד גשם הרבה, וכשירדו מהעליה, שאלו את החכמים על מה באתם? וענו ואמרו, שהם יודעים בברור שהגשם בא רק בזכותו, ורק

שיתרץ להם כל הקשיות הרבות שיש להם על כל התנהגותו, כי
 היה קשה להם על כל פרט ופרט, ואבא חלקיה תרץ להם כל דבר,
 אחד לאחד, עד שראו שהיה לו חשבון צדק בכל פרט ופרט, כי לא
 ענה להם שלום! כי היה שכיר יום, ולא רצה להפסיק מעבודת בעל
 הבית, ומחב הפועיל על חכתה השנית לא עם העצים והמבוש, כי
 היתה מלית שאולה, ורצה להזהר לא לקרעה, ולא לבש נעלים רק
 בשנכנס למים, כי במים לא יכולים לראות מה יש בתוכו, ויש סכנה
 בדבר, וכשבאו לקוצים הגביה לבושו, כי אם זה נקרע אין לזה
 תפנה, מה שאין בן בשרו יתפא, ואשתו יצאתה לפניו מקשטת
 כדי שלא יתן עיניו באשה אחרת, והכנים את אשתו מקדם לבית,
 כדי שלא תשאיר ביחד עם אנשים אחרים משום אסור יחוד, ולא
 כבוד אותם לאכל להם, כי לא היה מספיק לו ולהם, ונתן פרוסה
 יותר גדולה לתינוק, כי הוא יושב כל היום בבית הפנסת ולומד,
 והעננים קדמו לבא מצד אשתו, כי היא עוסקת בצדקה תמיד,
 ונותנת לעני סעודה מוכנת לאכל, נמצא שבודאי יש המון קשיות
 על כל פרט ופרט של התנהגות הצדיק, אבל לבסוף יש חשבון צדק
 על כל מה שעושה, ועקר עבודת האדם לכוף דעתו לגמרי, ולידע
 שאין קשה שום קשיא כלל, ורק בדרך זה יקבל מן הצדיק בשלמות,

וימשיך על עצמו עץם חכמתו הגדולה, מן "חכמה עילאה" השורה אצלו.

ואומר רבנו ו"ל במשך תורה זאת, שעל ידי שאדם מקשר החכמה מתאה שלו שנקרא בשם למ"ד, כי הוא כמו תלמיד הלומד מרבו, אל חכמה עילאה של הרבי, המכנה בשם יו"ד, על ידי זה נעשה צרוף אותיות ל"י, ועל כן בשחצדיק נסתלק מן העולם, אזי יש צער גדול להשם יתברך, בכיכול, כי מי יגביה דעת המון עם, וחכמה מתאה, אל חכמה עילאה, שזה מה שאמר השם יתברך בעת מיתת משה רבנו, וי, מי יקום לי עם מרעים, לי דיקא, הינו קשור הלמ"ד והיו"ד, כי מרעים, הם הרשעים הרחוקים מאד מהקדשה, וחצדיק הנקרא יו"ד, מעלה ומגביה אותם ומחזיר אותם אל הקדשה, ולכן השכינה הקדושה מצטערת מאד על מיתת הצדיקים, ואומרת, מי יקום ל"י עכשו עם מרעים, ויחזירם בתשובה שלמה לפניו יתברך, ולכן אשרי מי שזוכה לחפיר מעלת הצדיקים בחיים חיותם, ולהתקרב אליהם, כדי שיקשרו אותו אל השם יתברך, כי אצל אנשי העולם, כל זמן שחצדיק חי ביניהם, קשה להם להשיג קדשתו, רק בשנסתלק, אזי מתחילים להרגיש את עצם האבדה, וכלם רצים אל חציון שלו, ומצטערים ואומרים, הלואי שהיו יכולים לראותו עוד פעם אחת בחיים חיותו, אבל אשרי מי שאינו מטעה את עצמו

בלל, וזוכה להתקרב ולהתקשר אל צדיק אמת עוד בחיים חיותו, ולקבל ממנו לפודיו הנפלאים, כי אז יהיה חיים טובים ומתוקים באמת.

וספר מוהרא"ש נ"י, שהרב הקדוש ר' אברהם בן רבי נחמן ז"ל, היתה לו קבוצה של תלמידים שהלחיב אותם מאד לעבודת השם יתברך, ואחר הסתלקותו, התקרב אליהם איש אחד, שלא היה קשור אליו כל כך בחיים חיותו, ושמע מהם דבורים נוראים ונפלאים מאד, ואז ענה ואמר מרב צער, למה הייתי כל כך טפש ולא קבלתי מר' אברהם ז"ל בחיים חיותו, הלא הייתי יכול לקבל מבלי ראשו, ועכשו אני יכול לקבל רק מבלי שני... כי זה טבע של בני אדם, שנקשה להם מאד להפיר צדיק בחיים חיותו, אבל עקר עבודת האדם, שיזכה להתקרב בהתקרבות והתקשרות פזאת אל הצדיק, עד שתמיד יהיה הצדיק חי אצלו, ובפרט פשוטוּרִים ומדברים דבורי הצדיק, אזי הצדיק בבחינת חי אצלו ממש, שנהו מה דאיתא בזהר הקדוש (אמור קה ע"ב): 'ביומוי דרבי שמעון היה אחד אומר לחברו, פתח פיך ויאירו דבריה, בטר דשכיב ר' שמעון היה אחד אומר לחברו, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך'; פרוש, מתי אני יודע שזה ביומוי דרבי שמעון, ורבי שמעון בר יוחאי חי וקיים, זהו פשוט אומר לחברו, פתח פיך ויאירו דבריה, תינו

שהזוּרִים ומְדַבְּרִים על הדְבוּרִים הַקְדוּשִׁים שֶׁל רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי, אֲבָל אִם דְבוּרָיו שֶׁל רַבֵּי שְׁמַעוֹן אֵינָם הוֹזְרִים וְנִאֲמָרִים, וְאֶדְרָבָה אֹמְרִים, אַל תִּתֵּן פִּיךָ לְחַטֵּיא אֶת בְּשָׂרְךָ, וְלֹא מוֹנְלִים וּמְפַרְסְמִים אֶת תּוֹרַת הַצַּדִּיק לְבָלָם, זֶהוּ סִמְוֹן שֶׁהוּא אַחַר הַסְּתַלְקוֹת רַבֵּי שְׁמַעוֹן, וְאִין רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי חֵי בִּינֵיהֶם בְּלָל, וְלִכֵּן הֶעָקַר תְּמִיד לְחֹזֵר עַל דְבָרֵי הַצַּדִּיק בְּחַיֹּת גְּדוּלָּה, וְאִין נֶחֱשֵׁב בְּאֵלֵי הַצַּדִּיק חֵי אֲצִלוֹ.

וְאָמַר מוֹתֵרָא"ש ג"י, שְׂאֵם אֲנַחְנוּ זוֹכִים לְהִתְאַסֵּף בְּיַחַד הַלֵּילָה, וְלִדְבַר אֶת הַדְבוּרִים הַקְדוּשִׁים שֶׁל רַבְנֵנוּ ז"ל, וְגַם אֲנַחְנוּ מוֹסְרִים נַפְשֵׁנוּ לְחַפְיֵין דְעֵתוֹ הַקְדוּשָׁה שֶׁל רַבְנֵנוּ ז"ל בְּעוֹלָם, זֶהוּ סִמְוֹן שֶׁרַבְנֵנוּ ז"ל חֵי בִּינֵינוּ, וְדִיקָא זֶה הָיָה עָקַר רְצוֹן רַבְנֵנוּ ז"ל, לְהַקִּים תְּלַמִּידִים בְּעוֹלָם, וְתַלְמִידִים אֵלֵינוּ יַעֲשׂוּ עוֹד תְּלַמִּידִים וְכֵן מוֹדוֹר לְדוֹר (קוֹסְטִי מוֹתֵרָן חֶלֶק ב' סִמְוֹן ס"ח), וְכֵן פֵּעַם עָנָה וְאָמַר רַבְנֵנוּ ז"ל לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ, "וְהוֹדַעְתֶּם לְבְנֵיךָ וְלְבְנֵי בְנֵיךָ – אֵייעָרַע קִינְדֵּער וְאַלְט אִיהַר מוֹדִיעַ זִיין וְוֹאָס דָּא הָאָט זיך גִּיטְאָהֵן [לְבְנֵיכֶם תּוֹדִיעוּ מַה שְׁנַעֲשֶׂה בְּאֵן] וְכִשְׁנֹזְכָה לְקִים אֶת צְוֹאת רַבְנֵנוּ ז"ל, אֲזִי בּוֹדְאִי סוֹף כָּל סוֹף נְזֻכָה לְדַחוֹת הַחֲשֵׁד וְהַטְּמָאָה מִן הָעוֹלָם, וְנְזֻכָה לְרֹאוֹת אֶת הָאוֹר, וְכִמוּ שְׂאָמַר מוֹתֵרָנִי"ת ז"ל בְּעֵת הַסְּתַלְקוֹתוֹ, שֶׁהוּא רוֹאֵה הַרְבֵּה סְפָרֵי פְּסוּלִים מִתְּרַבִּים בְּעוֹלָם, "אֲבָל אֲנִי מְקוּהָ שְׂדֵף אֶחָד שֶׁל סְפָרֵי רַבְנֵנוּ

ו"ל יהיה תקיין על הכל", ולכן עלינו לדעת, שרבונו ז"ל גימ אמתנו בתור תילים להפיץ דעתו הקדושה בעולם, וכשנזכר לעשות את זאת, זהו סימן מבהק שרבונו ז"ל חי עמנו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שרצון רבונו ז"ל היה שגבוא אל הציון הקדוש שלו, ונאמר שם את התקון הפללי, ובנדיאי אין דבר למעלה מזה, אבל עלינו לדעת, שמי שמספק את נפשו בגסיעה לציון רבונו ז"ל לבד, ושוב אינו עוסק להפיץ דברי רבונו ז"ל, אין זו שלמות כלל, כי בזה עשה רק תקון לנפשו, מה שאין בן מי שהולך ומפיץ ספרי רבונו ז"ל בכל העולם, זהו סימן שהוא רוצה בתקון כל נשמות ישראל, וכל כסופו ורצונו שכל יהודי יהיה אצל ציון רבונו ז"ל, ויקבל שם תקון הנפש, וזה נקרא התקרבות והתקשרות אמתית לרבונו ז"ל, שעל ידי זה אדם זוכה לכפרת עונות, ולתשובה שלמה, וליחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, פמבאר בדברי רבונו ז"ל בהתחלת תורה זו, ולכן אשרי מי שמוסר נפשו בכל מיני אופנים להפיץ דעת רבונו ז"ל בכל העולם, כי על ידי זה יזכה לכל התקונים הנפלאים שנעשים על ידי התקרבות להצדיק, ותהיה זכות הרבים תלויה בו לדורי דורות.

והזר מוהרא"ש נ"י לדבר מן הפסוק שהתחיל בו, לכן אתה וכל עדתך הנועדים על ה' ואהרן מה הוא פי תלינו עליו, כי קרה הוא מאלו הרשעים שיש להם קשיות וספקות על הצדיקים, עד שזה גורם להם לחלק עליהם, אבל באמת צדיקים אלו הם בטלים ומבטלים בעיני עצמם לגמרי, ואין להם שום ישות ומציאות בזה העולם כלל, וכל עבודתם רק להגביה ולקשר כל נשמות ישראל אל השם יתברך.

ולכן אתה וכל עדתך הנועדים "על ה'" דיקא, כי כל המחלקת שלכם לא עלינו היא, אלא רק על ה', כי אין לנו שום מציאות בפני עצמנו כלל, ואהרן מה הוא פי תלינו עליו – כי אהרן הוא "מה" לגמרי, ועל עצמו לא הזכיר משה רבנו אפילו בחינת "מה", כי משה רבנו החזיק עצמו פחות ונמוך אפילו מבחינת "מה", ועקר תקנות אדם רק לבטל דעתו אל דעת הצדיקים האמתיים, ולברח מכל מיני מחלקת כמו שפורחים מאש, כי אש המחלקת קשה מאד, עד שאפילו תינוק בן יומו נחטף מעריסתו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים לגבי עדת קרח (פסוקא בפרוש רשי במדבר מ"ז פסוק כ"ז), וכל מה שאדם זוכה להתרחק מוחלקת, ולבטל דעתו אל הצדיקים האמתיים, כפי זה זוכה לקבל מהם הארתם העצומה, ולהתעלות מחכמה תפאה אל חכמה עילאה, וכן הדבר נוהג בענין התקשרות אל רבנו ז"ל, שצריכים

להשליך הדעת והשכל לגמרי, ולצית לכל דברי רבנו ז"ל כי הוא זה, ומתי יכול אדם לדעת שהוא מקשר אל רבנו ז"ל באמת, כשבוֹעֵר בלבו שכל יהודי שבעולם ידע מעצות רבנו ז"ל, והולך לו בחיים שיהיו ספרי רבנו ז"ל מתרגמים בכל השבועים לשונות, עד שיהיה אפשרות לכל יהודי, באיזו מדינה שבעולם, שיהיה יכול ללמד בספרי רבנו ז"ל, ולהאיר על נפשו מהארתו הגדולה.

ואמר מוהר"א ש"נ"י בהתעוררות גדולה: "אל תחשבו שבא לי ענין הפצת דעת רבנו ז"ל בעולם בקלות, כי עברתי רדיפות רבות בעבור זה, ואף על פי כן לא הסתפלת עליהו, והדפסתי כל ספרי רבנו ז"ל, והפצתי אותם בעולם בזול גדול, וברוך השם זכיתי לראות פרות מכל הפעולות האלו, עד שאנחנו זוכים עכשו לעסק בהקמת עיר שלמה על שם רבנו ז"ל, ורואים בחוש איך שדברי רבנו ז"ל עושים רשם על כל אדם יהיה מי שיהיה, פי יש פטר פמה מתושבי העיר יבנאל, שהיו רחוקים מאד מהיהדות, וכבר חזרו בתשובה על ידי ספרי רבנו ז"ל, וכן יש שנסעו כבר על ציון רבנו ז"ל, וצמחו ביום פפורים, ובנו ספרות ורכשו לעצמם ארבעה מינים, הכל בנה ובכות רבנו ז"ל, שאנחנו שמחים בחלולא שלו היום, וברוך השם זכינו היום להתם חזה להקים בית הבנסת ענקי על שם רבנו ז"ל, וכן תהינה פאן דירות בהרחבה

בשביל כל אנשי שלומנו, ומחעיר הזאת יצא אור רבנו ז"ל לכל העולם בלוי".

וסים מוהרא"ש ז"ל ואמר, שזוהי שמחת בית השואבה, שעליו אמרו חכמינו הקדושים "משם שאבו רוח הקדש", כי רוח הקדש הוא מה שאדם מרגיש רוח של קדשה בימי חייו, רוח של חיים והתעוררות, והוא חי עם הצדיקים ולומד תורתם תמיד, ועקר עבודתנו לקבל רוח הקדש זאת שמנחיל אותנו רבנו ז"ל, ונשפיע את זה לכל העולם בלוי, והשם יתברך יזכנו לראות בהתגלותו של משיח צדקנו במהרה בימינו, שעליו נאמר (ישעיה יא): "ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'", ונזכה לראות בגאולתם של ישראל ובבנין בית מקדשינו, אמן ואמן.

ליל שישי דספוד

אושפיזא דיוסף הצדיקא

בליל שישי דספוד, אושפיזא דיוסף הצדיק, ביבנאל עיר ברסלב, דבר מוהרא"ש ז"ל דבורים נוראים ונפלאים מאד מענינא דיוסף הצדיק.

פתח ואמר מוֹתְרָא"ש נ"י, בְּתִיב (דְּבָרִים לג) וְלִיּוֹסֵף אָמַר, מְבַרְכֶת ה' אֶרְצוֹ מִמְגֵד שָׁמַיִם מִטָּל וּמִתְהוֹם רוֹבְצַת תַּחַת.

ויש לומר בפסוק זה בְּקִשְׁרָא לְאוֹשְׁפִיזָא דְיוֹמָא, על פי דברי רבנו ז"ל (עין לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן צ"ז), שִׁישׁ מְקוּם לְמַעְלָה שְׁנִקְרָא אֶלְדָּד וּמִידָד, שְׁמִשְׁם הַשֶּׁפַע יוֹרֵד לְעוֹלָם, כִּי הַשְּׁנִי אוֹתִיּוֹת אֵ"ל הֵם דָּד, וְהַשְּׁנִי אוֹתִיּוֹת מ"י הֵם דָּד, וְהַשֶּׁפַע הַנִּקְרָאת ה', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ו) הָא לְכֶם זָרַע, וְנִשְׁלַם הַשֵּׁם אֱלֹהֵי"ם מִשְׁלָם, וּמִשְׁם הַשֶּׁפַע יוֹרֵד, וְעַקֵּר הַדְּרֹךְ שְׁמַעוֹרְרִים אֶת הַשֶּׁפַע לִירֵד בְּעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, כִּי כָּל יְהוּדֵי יָכוֹל לַפְעֵל הַכֹּל אֲצִלוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּתַפְלָתוֹ, אֲבָל יֵשׁ ב' דְּבָרִים הַמְעַכְבִּים הַתְּפִלָּה, דְּבַר אֶחָד, הֵינּוּ שְׁעוֹמֵד לְהַתְּפַלֵּל בְּגִדְלוֹת, שֶׁהוּא מֵיחָם גְּדוֹל אוֹ מַחְמַת שֶׁהוּא עֹמֵל וְיִנַּע בְּעֲבוֹדַת הַבּוֹרָא, וּמַחְמַת זֶה אִי אֶפְשָׁר שֶׁתִּהְיֶה לוֹ מְמַשְׁלָה לְתַפְלָתוֹ, וְגַם מְנִיעָה שְׁנִית, הֵינּוּ הַמַּחְשְׁבוֹת זָרוֹת וְהַכְּבוֹלִים שְׁנַכְנְסִים בּוֹ בְּתוֹךְ תַּפְלָתוֹ, מַחְמַת עֲוֹנוֹת הָרָאשׁוֹנִים שְׁעָשָׂה, וְעַקֵּר עֲבוֹדַת הָאָדָם הוּא לְהַתְּגַבֵּר עַל שְׁתֵּי הַמְּנִיעוֹת הַנ"ל, וְזֶהוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת מְנַשָּׂה וְאַפְרָיִם, כִּי מְנַשָּׂה הוּא לְשׁוֹן נְשִׁיזוֹן וְשִׁכְחָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"א) כִּי נִשְׁנִי אֱלֹקִים אֶת כָּל בַּיִת אָבִי, הֵינּוּ שְׁיִשְׁכַּח אֶת כָּל הַיְחוּם שְׁלוֹ, וְאֶת כָּל עֲמָלוֹ, הֵינּוּ כָּל מַה שְׁעֹמֵל בְּעֲבוֹדַת הַבּוֹרָא, כִּי בְּשָׁעָה שְׁפָא לְהַתְּפַלֵּל, הוּא צְרִיךְ לְשַׁכַּח הַכֹּל, כְּאֵלּוֹ אֵינִן לוֹ שׁוּם יְחוּם וְשׁוּם זְכוּת

עצמו, והבחינה השנית שהוא צריך, זוהי בחינת אפרים, בבחינת (שם) כי הפרני אלקים בארץ עניי, הינו שיפרו וירבו המחשבות הקדושות של התפלה על המחשבות הנורות, וידחה אותם לגמרי, ועל ידי שתי בחינות אלו יכול להתפלל תפלתו בשלמות, ויפעל כל מיני ישועות אצלו יתברך.

ולכן יוסף הצדיק זכה לשלמות התפלה, וקבל פי שנים של הבכורה, שהוא ענין התפלה שיש בה פי שנים, שכחו של מקום ושאלת צרכיו (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ב'), כי ליוסף היו שני בנים, מנשה ואפרים, שהם בטול שתי המניעות של התפלה, ועל כן מצינו אצל יוסף הצדיק שעסק תמיד בתפלה, ואף שאחיו שנאו אותו מאד, ורצו להרגו, ושמו אותו בכור ומכרו אותו למצרים, עם כל זה לא אבד את עצמו כלל, רק תמיד התפלל להשם יתברך, וכמו שאנו אומרים (בנפש פליחות), מי שענה ליוסף בבית האסורים הוא יעננו, כי מי שאוחז בשתי ידיעות אלו, שתמיד חושב עצמו לאיש פשוט, בלי שום יחוס כלל, וכן תמיד חושב רק מחשבות טובות, שבודאי יהיה טוב, ודוחה מעל עצמו כל מיני בלבולים ומחשבות זרות, על ידי זה מצליח ומתקבלות כל תפלותיו.

וזהו יליוסף אומר מברכת ה' ארצו, ופרש רש"י, שלא היתה בנחלת השבטים ארץ מלאה כל טוב בארצו של יוסף, הינו שזכה להמשיך כל מיני השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות, וזהו מחמת שאחו בשלמות התפלה והברכות, והיו לו שתי השגות אלו של מנשה ואפרים, וזהו ממגד שמים ממל - הינו בחינת אפרים, שמפרה ומרבה מחשבות טובות עד לשמים, וממתיק כל הבלבולים והמחשבות זרות עם מחשבות קדושות וטובות, וכפרוש רש"י, שמגד הוא לשון המתקה, ומתהום רובצת תחת, הינו בחינת מנשה, שמחזיק את עצמו ללא כלום, כמו התהום העוברת תחת האדמה, כי שוכח לגמרי את כל יחוסו וכל כבודו, ועל ידי שני בחינות אלו זכה יוסף לשלמות התפלה, והמשיך בתפלתו כל מיני השפעות טובות.

וזהו סוד הצלחת הצדיקים, שזכו לכל מה שזכו, על ידי ששכחו כל מה שעבר עליהם, ותמיד עשו התחלה חדשה בעבודת השם, וכן תמיד הסתכלו על כל יהודי בעין טובה, ודחו כל מיני מחשבות רעות ובלבולים הגורמים לקמרג על איזה יהודי, ואדרבה המתיק הכל בברכות ובתפלות בעדם, עד שצדיקים אמתיים מסתכלים על כל בן ובת ישראל, כאלו הם הבנים והבנות שלו, וכואב לו הכאב שלהם, כמו אב הכואב לו על בניו ובנותיו ממש, וזהו ענין "אפרים"

– **כי הפרני אלקים בארץ ענני**, הינו שכל מהשבותיו הן לגאול את בניו מן הענוים והצרות שלהם, ואלו הם כל תשוקתו וכסופו כל היום, ובשעה שבאים אליו אנשים לבקש עצה ותרופה לנפשם, הוא שוכח לגמרי כל עמלו וכל עבודתו ובטול זמנו, והוא מוכן למפל עמם ולעזר להם בכל מה שיוכל, שזוהו ענין "מנשה", כי נשני אלקים את כל עמלי, הינו בשעה שצריכים לעזור לאחד מישראל, צריכים לשפח הכל, ולהכניס עצמו בעכי הקורה לעשות לו טובה, ובדרך זה זוכים לפעל ישועות ונפלאות רבות בעבור כל נשמות ישראל.

והנה מצינו, אפלו בשעה שישב יוסף בבית האסורים, שמח את כל האסורים שישבו שם, והחיה אותם, כי זוהי מדרגת הצדיקים, שאם שעובר עליהם יסורים נוראים מבית ומבחוץ, אף על פי בן תמיד עוסקים בתפלה שירות ותשבחות אליו ותפלה, וכשבא לפניהם איזה יהודי בשביל עזרה וישועה, שוכחים הכל, שהוא ענין "מנשה", ומוסרים נפשם להכניס בו טוב ותרונה, ולהפרות לו ישועה ונחמה, שהוא ענין "אפרים", כי הצדיקים הולכים בכהו של יוסף הצדיק, שהראה דרך התפלה בשני פחות של מנשה ואפרים, וזוהו סוד כל עקר הצלחתם.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם בא איזה יחודי אל הבעל שם טוב תקדוש זי"ע, וספר לפניו מר לבבו, שנשקע בהמון חובות, ואין לו ממה לשלם, ותינו מרורים לו מאד, וישב הבעל שם טוב תקדוש זי"ע בדבקות עצומה, ושמע דבריו, ופתאום פתח את עיניו הקדושים, ולקח נר, ונתן אותו להאיש הנ"ל, ואמר לו שיחזור לביתו, ותהיה לו ישועה, והאיש הנ"ל מגדל אמונתו בדברי הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, לקח הנר ונסע הביתה, בלי שום שאלות כלל, ועל הדרך הצרף להתאכסן באיזה בית מרוח ללינת לילה, ותכף ומיד שנכנס לתוך החדר שנתנו לו, הרגיש איך שנעלו עליו את הדלת מבחוץ, והבין שנתפס באיזה מקום של גנבים או רוצחים, ופחד מאד, ופתאום נזכר שיש בידו נר שמסר לו הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, והדליק את הנר, וראה שמתחת המטה שלו, יש איזה פתח ודלת, והזיז את המטה, ופתח את הדלת, וראה לפניו מראה נורא ואיום מאד, שמנחות שם במרתף המון גופות של נרצחים, רחמנא ליצלן, והבין שנתפס במקום של רוצחים, שזנתנים לאדם מקום לזון בליזה, כדי לרצח אותו ולקח כל ממונו, ומכאן לעצמו עצה, שלקח הרוג אחד שהיה מנח שם, ושם אותו במטה, והחביא את עצמו למטה במרתף בין שאר המתים, ובאמצע הלילה שמע שנפתחת הדלת, ובאו כמה אנשים עם גרזנים, והתכו את המת שהיה מנח

במפנה, ופתחו את הדלת שהייתה מתחת למטה, והשליכו דרכה את הגופה למרתף, והוא הפה שם עד אור הבקר, ואזי נגש לחלון והתחיל לצעק צעקות בקולות גדולים מאד, עד שבאו אנשים, וגם שוטרים, והצילו אותו, וגם תפסו כל הרוצחים שגרו שם, ושמהו השוטרים מאד שהתנגלה זכות על ידי האיש הזה לגלות רוצחים אלו, כי מזמן גדול נעלמו הרבה אנשים, ולא ידעו איפה הם, ועכשו נתגלה שהכל היה על ידי הרוצחים שגהלו את הבית מרזה, ובשכר שגלה המקור שלהם, נתנו לו סכום גדול של כסף, שהיה לו מספיק בזה לשלם את כל חובותיו ולחיות חיים טובים יתר ימי חייו, הרי שכל מחשבת הצדיקים להטיב לכל יהודי, באיזה אופן שרק יהיה, וכאן הציל הפעל שם טוב הקדוש זי"ע את האיש על ידי הנר שנתן לו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שיש רמז גדול בגר שפסר לו הפעל שם טוב הקדוש זי"ע, כי בתיב (משלי כ) גר ה' נשמת אדם, שכל נשמה מישראל היא גר, רק לפעמים הנר אינו דלוק ואין משתמשים בו לכלום, אבל בשזוכים להדליק הנר על ידי הצדיק, אזי אפלו אם הוא גר קטן, יכולים להאיר על ידו חדר גדול מאד, וכן על ידי גר יחידי יכולים להדליק אפלו אלפי גרות, וזוהי עבודת הצדיק, שהוא דומה לאבוקה גדולה, ויש לו פח להדליק כל הנרות הפכויים של כל

נשמות ישראל, עד שכלם יאירו באורו יתברך, וכשאתם זוכה להתקרב לצדיק אמתני, בודאי יזכה לראות אור גדול בכל ימי חייו. וזהו גדל מסירות נפשם של הצדיקים, שאפילו יש להם לעצמם כל מיני צרות ויסורים, רחמנא ליצלן, אבל הם משתמשים בשתי השגות הנ"ל של מנשה ואפרים, להתחזק ולהזק נשמות ישראל אחרים, שמצד אחד שוכחים תמיד את כל הצרות שלהם, שזוהי השגת "מנשה", ומצד שני משתמשים בכחו של אפרים, להסתכל על כל אדם עם טוב עין, ולהפרות ולהרבות גבולי הקדושה בכל מקום, ושתי השגות אלו נותנים פח עצום לצדיק לסבל כל מה שעובר עליו, ולהכניע את עצמו לפני השם יתברך, ולקבל כל הבא עליו באהבה, וכמו שאמר רבי עקיבא לרבן גמליאל (יבמות קכ"א), שנצל מהספינה שנשברה, על ידי שנודפון לו דף אחד מן הספינה ותפס בו, "ועל כל גל ונגל נעניתי את ראשי" ומוכא בפסרים הקדושים, שזה סובב והולך על כל אחד ואחד מישראל, שכל פעם שעובר עליו איזה גל ומשבר רחמנא ליצלן, עליו להכניע ראשו ולקבל כל הבא באהבה, ובכח זה יעבור לשלום על כלם, וזה היה מדתו של יוסף הצדיק, שאפילו ישב בבית הסחר, והיה צר ומר לו מאד, אף על פי כן חזק ושמח את כל האסירים שם, ועזר להם בכל

מה שיוכל, כי זהו גדל פח הצדיקים, שבכל מה שעובר עליהם, תמיד שזכחים מצרותם, ומוכנים לעזור לכל נשמות ישראל. והשם יתברך יזכנו להתקרב לצדיקים אמתיים באלו, ולהמשיך על ידם כל מיני ברכות וישועות ברוחניות וגשמיות, ונזכה להישע בכל ענין בכלל ובפרט אמן ואמן.

ליל הושענא רבה – שביעי דספנות

אושפיזא דדוד מלכא משיחא

בליל ז' דספנות, ליל הושענא רבא, ביבנאל עיר ברסלב, דבר מוהרא"ש נ"י דבורים נוראים ונפלאים מאד מענינא דיומא, ומענינא דאושפיזא דדוד המלך, עליו השלום.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, כתיב (שמואל א' י"ז) ודוד הוא הקטן ושלישה הגדולים הלכו אחרי שאול, ויש לומר בפסוק זה בקשר לאושפיזא דיומא, כי הנה דרשו חכמינו הקדושים (מגלה י"ח), על פסוק זה, "ודוד הוא הקטן", שהקטין את עצמו, ומבאר בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רפ"ג), שתחלוק בין שאול לדוד היתה, שאף על פי שמצינו ששאול המלך היתה גדול מאד, עד שאמרו חכמינו הקדושים (יומא כ"ב:) על פסוק (שמואל א' י"ג) בן שאול במלכו, ככן שנה בלי הטא אף

על פי כן לא הייתה לו הצלחה בחיים, ולבסוף לבשה אותו רוח רעה, ורדף את דוד ובקש להרגו, מה שאין כן דוד המלך, נשאר חי וקיים לעולם, ומפניו יצא משיח, וכל ישראל תמיד עוסקים בספר תהלים שלו.

ומסביר רבנו ז"ל הענין, כי איתא בזהר הקדוש (תרויח קס"ח), שיש השגה של טוב, ויש השגה של חסד, טוב, טובא כליל בגויה [הטוב כליל בעצמו], וחסד, דאתפשיט לבר [שמתפשט לחוץ], מדת הטוב נקראת, בשאדם טוב לעצמו, והטוב שלו גנוז בתוכו, ואף על פי שהוא איש טוב באמת, אף כל הטוב נשאר בתוכו בעצמו, ואין לאחרים מפניו כלום, מה שאין כן מדת החסד נקראת, בשחסדו מתפשטת לחוץ אצל אחרים, וכל רצונו וכסופו לראות טוב וחסד אצל כלם, וזה היה החלוק בין שאול לדוד, שאול היה טוב לעצמו, אבל לא היה מוגלה טובו לאחרים, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ערויבין נ"ג) שאול דלא גלי מסכתא, שלא למד עם אחרים, לכן כתיב אצלו (שמואל א' י"ד) ובכל אשר יפנה ירשיע, שהיה מסתכל על אנשים אחרים כאלו הם רשעים, והיה מרשיע את כלם, כי לא הייתה עבודתו ללמד עם אחרים, ולהגבית אותם מירידתם, ולהחזיר אותם אל גבולי הקדשה, מה שאין כן אצל דוד המלך, דגלי מסכתא, כתיב ביה (תהלים קי"ט) יראיך יראוני וישמחו, כי מי שלומד תורה עם

אחרים, משמח אותם ומחיה אותם ממש, ועל ידי זה בלם אותהים אותה, ולכן דוד המלך עליו השלום נשאר זכרו לעד בין נשמות ישראל, כי זה היה כל עבודתו כל ימי חייו, להגביה נשמות ישראל אליו יתברך, מה שאין בן שאול המלך הפיל עצמו על הרבו ומת, כי מי שמחזיק טובו בתוכו, ואינו משפיע ממנו לאחרים, לבסוף אובד טובו, ולא נשאר בידו, כי אי אפשר להגיע לשלמות, כי אם בשמוכן לעשות טוב וחסד עם כל נשמות ישראל.

והנה כששאול המלך לא הקים צווי ה' בענין מחית עמלק, והשאיר אגג מלך עמלק חי, אזי אמר הקדוש ברוך הוא לשמואל, שיבחר מלך חדש מבניו של ישי, ובשעה שבה שמואל אל בניו של ישי, בתיב (שמואל א' ט"ז), וירא את אליאב ויאמר אך נגד ה' משיחו, שנדמה לו שזהו בודאי משיח ה', אבל בתיב אחר בך, ויאמר ה' אל שמואל אל תבט אל מראהו ואל גבוה קומתו כי מאסתיהו, כי לא אשר יראה האדם כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב, ובאמת הענין מפלא מאד, כי הלא שמואל הנביא נקרא "הרואה", שהיה יכול לראות הכל, ואומרים חכמינו הקדושים (פרכות כא ע"ב) שקול שמואל כמשה ואהרן, ואף על פי כן העינים שלו היו יכולות להטעות אותו, וחשב שבן אדם שיש לו תאר יפה, ומראה גדול, הוא בודאי משיח ה', כי זה טבע של בני אדם, שהם מתפעלים מאד

ממראה היצוני, ורק השם יתברך לבד יכול לתבחיני מה בלבן של אדם, ואחר כך העביר ישי כל בניו לפני שמואל, ולא נפל בידעתי לתביא את דוד לפני שמואל, כי היה נער קטן רועה צאן, ולא הסתכלו עליו כלל, עד ששלוהו אחריו, ויביאחו, והוא אדמוני יפה עינים וטוב רואי, ויאמר ה' קום משלחו כי זה הוא, הרי רואים עצם מעלת דוד המלך עליו השלום, שתמיד הקטין את עצמו, וישב בשדה עם הצאן והיה שר שירות ותשבחות אליו יתברך, ואף על פי שסבל רדיפות עצומות כל ימי חייו, וקבל חירופין וגדופין מבני אדם, ושאל רדף אותו עם החילים שלו, ורצו להרוג אותו, וגם הסנהדרין רצו לפסלו מלבא בקהל, רק שייצאה בת קול מתחת כסאם, ואמרה, "הוא יקראני אבי אתה", שהוא תמיד בורח אלי בתפלה ושירות ותשבחות, וכן עברו עליו צרות ויפורים מדואג ואחיתפל, ומבניו אבשלום אמנון ותמר, אבל בכל מה שרק עליו ברח רק להשם יתברך, וזה נתן לו פח להמשיך תמיד בעבודתו, עד שגשאר זכרו קדוש לנצח בין גשמות ישראל.

ומצינו שדוד המלך עליו השלום הקטין עצמו כל כך, עד שאמר אל שאול בשרדף אותו (שמואל א' כ"ד), אחרי מי יצא מלך ישראל, אחרי מי אתה רודף, אחרי כלב מת אחרי פרעוש אחד וגו', שהקטין ובטל עצמו כל כך, עד שהמשיך עצמו לכלב מת ופרעוש קטן, ודיקא זה

היה עצם מעלתו, שהיה בטל ומבטל בעיני עצמו לגמרי, ולכן נשאר זכרו קדוש לדורות עולם.

וכן ראו אצל הצדיקים בכל הדורות, שדיקא אלו שרדפו אותם מאד, ודברו עליהם לשון הרע ורכילות וכל דבר אסור, דיקא הם נשארו זכרם קדוש בין עם ישראל לדורי דורות.

ובאמת אי אפשר להכיר בלל מי הוא עניו אמת, שבטל בעיני עצמו לגמרי, ומי הוא בעל גאונה, כי אחד יכול ללכת בבגדי כבוד של זהב וכסף, אבל באמת הוא בטל ומבטל בעיני עצמו לגמרי, ולהפוך, יכול אחד ללכת בכובע מקמט ובבגדים קרועים, והוא בעל גאונה הכי גדול, כי דברים אלו אי אפשר לבני אדם להבחין בלל, וכמו שכתוב (שמואל א' ט"ו) אדם יראה לעינים וה' יראה ללבב, ואיך יכולים לדעת אם אדם זכה לענוה באמת? אם רואים שזכה לחדיש חדושי תורה אמתים, ולגלות אותם ברבים, ולהחיות נפשות רבות, זהו סימן שאיש זה עניו אמת, ודבוק בו יתברך באמת, ואף על פי שעוברים עליו צרות ויסורים רבים, הוא בורח בכל פעם אל תודת התורה הקדושה, ומגלה שם חדושים נפלאים שיכולים לחזק כל נשמות ישראל, זהו סימן שקבל את היסורים באהבה, והוא בטל ומבטל בעיני עצמו לגמרי, ולכן יש ביכלתו להחיות כל נשמות ישראל בתורתו (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ס"ה).

והנה רבנו ז"ל אומר, (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן נ"ד) שיש ענין של רע עין, בעינו של אבשלום, שצר לו לאדם בשחברו מתנשא, ויכול לתזיק אותו בהסתכלותו, אבל כשחיברו מסתכל על השרש של כל דבר, הינו על השם יתברך, לא יכול לשלוט בו שום עין רע, כי יש בני אדם שמקנאים מאד בשרואה אחד הולך ומתנשא, ומשתדלים בכל מיני אופנים לדבר עליו לשון הרע, ולהשפיל אותו, ומערבבים שאר אנשים על ידי פוליטיקה כדי להפיל אותו, אבל אדם שמסתכל תמיד על שרש הכל, שהוא השם יתברך, ובורח רק אליו יתברך מכל דבר, לא יכולים לשלוט בו כלל, וכמו דאיתא במדרש (במדבר רבה פרשת בקק), משל לציד שהלך לתפס איזה צפור, והלך הצפור וישב עצמו על כתר המלך, אמר הציד, למקום טוב ברחת, כי אי אפשר לירות בך, פן אפגע במלך, וכן הוא אצל כל אחד ואחד שבורח תמיד אל השם יתברך, שאי אפשר להכניע אותו כלל, כי הוא מחביא עצמו במקום טוב, וזאת היתה כל מציאותו של דוד המלך, שתמיד ברח אל השם יתברך, והסתכל תמיד על שרש המלכות, שהוא השם יתברך, ולכן לא היתה עינו הרעה של אבשלום יכולה לשלוט בו כלל.

והנה בתיב (ישעיה נז): "והרשעים פים נגרש פי השקט לא יוכל", שהרשעים מרבים לדבר לשון הרע ורכילות על הצדיקים כדי

להכניע אותם, ועושים מעשה נחש, שאין לו הנאה כלל בנשיכתו, וכששואלים את הנחש, איזו הנאה יש לך בזה שאתה ממית אדם, אומר הנחש, לך תשאאל את בעל הלשון, שמדבר נגד חברו והורג אותו בלי שום הנאה, והסוף של כל המדברים לשון הרע, שהורגים את עצמם, ומפסידים כל דבר טוב שהיה יכול להגיע אליהם, מה שאין בן מי שבורח אל השם יתברך, אי אפשר להגיע אליו הפגם של לשון הרע כלל, וכמו שמצינו בדור הפלגה שאמרו (בראשית י"א), הבה נבנה לנו עיר ונעשה לנו שם, שרצו להגדיל השם שלהם, ולעשות מלחמה עמו יתברך, והסוף שלהם שנפלו ונתפטלו לגמרי, ונתפרסם שמו יתברך בכל העולם על ידי אברהם אבינו ושאר כל הצדיקים.

ונה היה עצם מעלת דוד המלך עליו השלום, שהחזיק עצמו כמו בלב מת ופרעוש אחד, והקטין את עצמו בתכלית הענוה, ולכן מסר נפשו לדבר עם כל נשברי לב דבורי אמונה והתחזקות, והתחיה אותם ממש, כי מי שמרגיש את עצמו הכי ירוד והכי פחות שבְעוֹלָם, יש לו דבורים בשביל כלם, כי הלא כלם יותר טובים ממנו, ויש לו דבורים להחיות אותם מאד.

ונה, ודוד הוא הקטן, הינו שתמיד הקטין את עצמו בפני כל אחד ואחד, ועל ידי זה הצליח תמיד בחיים, אבל ושלשה הגדולים, הינו

ש'לשה אחיו הגדולים, שתיהם להם תאר וקומה גבוהה מאד, עד שחשב אותם שמואל הנביא למשיח ה', הם הלכו אחרי שאול, שהם הלכו בדרך של שאול המלך, שלא היה מגלה מסכתא ולומד תורתו עם אחרים, רק החזיקו טובה לעצמם, ולכן לא בחר בהם ה', מה שאין כן דוד המלך עליו השלום, שהקטין את עצמו וקרב את כל הרהוקים והנשברים, וגלה להם מסכתא, וחזק ונחם אותם בכל מיני אופנים, על ידי זה בחר בו ה', והוא חי קנים לעד, וכמו שכתוב (ראש השנה כה ע"א) דוד מלך ישראל חי וקנים.

ומובא בזהר הקדוש (זהר חדש פרשת נח), שגדה היה גם החלוק בין נח לאברהם, כי נח הציל רק את עצמו ובני ביתו ממי המבול, ולא הציל שאר בני דורו, ולכן פשיצא מן התבה וראה את העולם חרוב, ובכה לפני השם יתברך, על מה שנמחה כל העולם ממי המבול, אמר לו השם יתברך, רעיא שמיא (רועה שומה), לפמה עכשו אתה בוכה לפני, ולמה לא בכית והתפללת לפני לפני שהבאתי המבול, מה שאין כן אברהם אבינו מסר נפשו תמיד בשביל כל בני דורו, ואפילו בפעם שנגזר על אנשי סדום, שהיו רעים וחטאים לה' מאד, שיימחו מן העולם, הרבה בתפלה ותחנונים עליהם, ולא רצה לותר כלל, כי עקר מעלתו וחשיבותו של צדיק, פשוטה להקטין

ולבטל את עצמו לגמרי, ולמסר נפשו בעבור נשמות ישראל אחרים.

ואמר מוהרא"ש ג"י, שהנה אנחנו בתור תלמידי רבנו ז"ל, צריכים ללכת במדתו של אברהם אבינו ודוד המלך עליהם השלום, שטובם וחסדם מתפשטות לבר, ואנחנו צריכים למסר נפשנו להפיץ דעת רבנו ז"ל בכל העולם כלו, עד שיגיעו כל הבריות מאור האמונה הקדושה, ומגלוי אלקותו יתברך, וכמו שדוד המלך עליו השלום בטל את עצמו לגמרי, ומסר נפשו לתקון נשמות ישראל, ונתפרסם שמו בכל העולם כלו, עד שאין בית שאין בו ספר תהלים, כמו בן אנחנו צריכים למסר נפשנו לפרסם דעת רבנו ז"ל בעולם, עד שלא יהיה בית שלא יהיה בו מספרי רבנו ז"ל, כי ספרי רבנו ז"ל מלאים עצות והתחזקות לכל אחד ואחד מישראל, ועל ידם יכולים כל נשמות ישראל לחזור אל דרכי התורה הקדושה ולהתדבק בו יתברך באמת ובאמונה.

וסים מוהרא"ש ג"י בהתעוררות גדולה ואמר: תהלה לאל זכינו לשמוח באן ביבנאל עיר ברסלב כל שבעת ימי סבות, ביחד עם כל הז' רועים, אברהם יצחק ויעקב משה אהרן יוסף ודוד, שהם פגגד הז' ספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, חוד, יסוד, מלכות. והלילה ליל הושענא רבא שהוא ליל החותם, וכיום הושענא רבא מוסרים

הפתקאות להשלוחים לעשות את הדין והמשפט של כל אחד ואחד, כי בראש השנה נכתבו הפתקאות, וכיום כפור נחתמו, וכיום הושענא רבא נמסרים לשלוחי הדין, וכדגמת הדאר שגמסר אל הדור, להביא את המכתב והפתקה של כל אחד ואחד לביתו, ולכן עדין נשאר לנו יום זה לקרוע כל מיני דינים וגזרות רעות חס ושלום, ועל ידי שנתאסף בבית הנבטת, ונחזור בתשובה שלמה לפניו יתברך, ונצעק את ההושענות מעומקא דלבא, על ידי זה אנחנו עוד יכולים לתפס את שלוחי הדין, ולשרף כל מיני פתקאות רעות שגמסרו להם, ולתפך הכל לטובה, ומוכא בפסרים הקדושים, שגמר הימים נוראים הוא בימי חנכה הקדושים, כי אז היתה חנכת בית המקדש, וכן אומר רבנו ז"ל (לקיטוי מוהר"ן חלק ב' סימן ז'), שכפי הסלח נא' שפועלים ביום הכפורים, בן יש לאדם חנכה, ובימי חנכה מצינו שפך אחד של שמן מהור עמד לזכותן של ישראל, וזכה אותם עם גם נפלא שנקבע בין עם ישראל לדורות, וכן הוא תמיד, שעל ידי "כי בנישתא חדא" שישוב בתשובה שלמה ואמתית, יהיה הנאולה, ולכן עכשו ביום הושענא רבא שהוא גמר החותם, נבוא נא ונהיה לכל הפחות אנחנו כאן "כי בנישתא חדא" שיעשה תשובה אמתית לפניו יתברך, ונבטל כל מיני גזרות רעות שנגזרו

חם ושלום, ועל ידי זה נזכה לימי הנכה האמתית ולחגגת בית המקדש.

ולכן תבין ומיד אחר הושענא רבא בא שמחת תורה, כי על ידי שזוכים לשוב בתשובה שלמה, ולקרע כל מיני גזרות רעות, על ידי זה יש לכל אחד ואחד שמחת התורה באמת, ועקר שמחת התורה שכל אחד ואחד יתעורר לקבץ לעצמו שעורים בתורה הקדושה, במקרא משנה גמרא מדרש, ולדקדק ללמוד בכל יום קצת מכל למוד, עד שבהמשך הזמן יזכה ללמוד הכל.

וזהו שם יתברך יזכנו בזכות התשובה ושמחת התורה, שנזכה להקים באו ביבנאל עיר שלמה על שם רבנו ז"ל, ונחנך בית הכנסת ענקי על שם רבנו ז"ל, שיכנסו לשם כל נשמות ישראל, ומשם יצא אור לכל העולם כלו, עד שנזכה לראות בהתגלות משיח צדקנו שיבוא לגאולנו מארבע בנפות כל הארץ, ויבנה לנו את בית מקדשנו במהרה בימנו אמן ואמן.

חזק חזק חזק חזק ונתחזק

